

Lov na slovenske kaline

Glasi Italijanske socialistične stranke (PSI) »Avanti« je dne 13. t. m. objavilo na drugi strani daljši članek z naslovom »Spopad dvojice DC - PC tudi v Trstu v krizi«, kjer med drugim očita komunistom, da iščejo raje razgovor z demokristjani, namesto da bi se potegovali za razčiščenje stališč med levimi strankami in strujami. V članku je tudi napovedano zborovanje socialističnega glavnega tajnika De Martina, ki bo čez nekaj dni v Trstu.

Sestavka v dnevniku »Avanti« bi ne omenjali, če bi ne bili opazili v njem tudi tele, za tržaške Slovence zelo zanimive in značilne besede, ki jih ponatiskujemo v dobesednem prevodu: »Vsi vedo, da ima Trst samo 25 tisoč prebivalcev slovenskega jezika od skupnih 280 tisoč prebivalcev in da vsa njegova zgodovina dokazuje, da je prav Trst tisti, ki Slovence, Nemce, Levantince spreminja v Italijane, in ne nasprotno.«

Iz teh neresničnih in protizgodovinskih trditvev uradnega glasila Italijanske socialistične stranke neovržno izhaja dvojje: 1. da PSI smatra za verodostojne in objektivne podatke ljudskega štetja iz leta 1961, kar zadeva vprašanje uporabnega jezika, in 2. da računa, da bo italijanski Trst prej ali slej »spremenil v Italijane«, to je asimiliral tudi preostalih 25 tisoč Slovencev.

K temu moramo pripomniti tole: že pred zadnjim ljudskim štetjem so vse slovenske politične in druge organizacije, med njimi tudi KPI in vsi prvaki bivše NSZ, ki so nato vstopili v PSI, podpisali skupno izjavo, v kateri že vnaprej zanikajo verodostojnost in objektivnost izida ljudskega štetja o vprašanju jezika prebivalcev na Tržaškem, ker so povsem upravičeno zahtevali, da bi morala oblast najprej popraviti krivice, ki jih je proti tržaškim Slovincem zagrešil fašizem, oziroma ustanoviti take pogoje, da bi Slovenci brez strahu in pridržkov mogli povedati resnico na vprašanje o uporabnem jeziku.

Kaj pravijo danes slovenski socialisti v PSI k takemu pisanju strankinega osrednjega glasila? Ker ne moremo verjeti, da bi se bili izneverili svojim nekdanjim stališčem, lahko sklepamo, da njihova stališča v Ital. socialistični stranki nimajo nobene teže in nobenega vpliva na splošno politično linijo stranke tudi do slovenskih vprašanj. S socialistično združitvijo na sta njihov vpliv in njihova teža še bolj nezmatna — kot smo vnašem listu že poudarili — ker so na Tržaškem socialdemokrati, ki so vsi italijanske narodnosti, v veliki večini.

Če pa si PSI želi in veruje v asimilacijo

(Nadaljevanje na 3. strani)

BENEŠKI SLOVENCİ O SVOJI ZEMLJI

Dvorana v ul. Donizetti v Trstu je bila najbrž le redkokdaj tako nabito polna kot v ponedeljek, 14. t. m., ko je Društvo slovenskih izobražencev povabilo v svojo sredo tri duhovnike iz Beneške Slovenije, da spregovorijo o svoji zemlji in o ljudeh, ki živijo na tej revni ter zapuščeni zemlji.

Prvi je podal temeljit zemljepisno-zgodovinski oris dolin Nadiže, Tera in Rezijske, ki skupno sestavljajo Beneško Slovenijo.

Slovenci so se naselili v teh krajih v drugi polovici 6. stoletja po Kristusu, po odhodu Langobardov. Pavel Diakon piše, da je tedaj slovensko narodnostno ozemlje segalo do predmestja Čedad. Preden je ozemlje beneških Slovencev leta 1420 prešlo pod oblast Benečanov, so tu mnoga leta gospodovali oglejski patriarhi, ki so med drugim razširili med beneške Slovence krščansko vero. Benečani so Slovincem priznali široko samoupravo, kar priča obstoj dveh tako imenovanih »bank« — Landarske in Mjersinske ki sta izvrševali upravno in sodno oblast. Edino dolžnost, ki so jo Slovenci imeli do beneške republike, je bila obramba njenih meja. 200 mož je bilo vedno pripravljenih, da nastopi v primeru kakega sovražnega napada.

BILI SO RAZOČARANI

Prva korenita sprememba v življenju beneških Slovencev je nastala za časa Napoleona, ko je po miru v Campoformidu tudi Beneška Slovenija prišla pod Avstrijo. Ta je beneškim Slovincem odvzela vse samoupravne pravice ter uvedla centralno oblast, ki jo je izvrševala s pomočjo posebnega komisarja v Špetru Slovenov. Nič čudnega ni torej, če je tudi beneškoslovensko ljudstvo simpatiziralo s protiaustrijskimi političnimi tokovi, ki so se začeli močno širiti po Italiji po Dunajskem kongresu leta 1915, ko se dejansko začela italijanski »risorgimento«.

Ob plebiscitu leta 1866 so se zato beneški Slovenci množično izrekli za pripadnost Italiji, saj so za Avstrijo našli baje samo en glas.

Beneški Slovenci so se izrekli za Italijo tudi iz zemljepisno-gospodarskih razlogov. Vse beneškoslovenske doline namreč vodijo v furlansko nižino, kamor so Slovenci vedno težili in kamor so tudi prodajali svoje kmetijske pridelke, oziroma jih tamkaj zamenjavali.

Toda v okviru Italije so bili beneški Slovenci kaj kmalu razočarani v svojih pričakovanjih, ker jim nova država ni priznala nekdanjih samoupravnih pravic in ker jih je vrh vsega še pričela narodno zatirati. Tako je že leta 1867 spremenila tedanje ime »San Pietro degli Schiavoni« (Špeter Slovenov) v San Pietro al Natisone. Leta 1878 je bilo v Špetru ustanovljeno učiteljske (seveda itali-

jansko), iz katerega je doslej izšlo kakih 2500 učiteljev, izšolanih samo v italijanskem jeziku. Govornik je nato naštel vrsto letnic, ko je bila po raznih cerkvah odpravljena uporaba slovenskega jezika (npr. Malina, Brezje, Subid, Stara gora itd.), leta 1933 pa je bila slovenščina izgnana iz vseh cerkva Beneške Slovenije z odlokom videmskega prefekta. Stanje se ni izboljšalo po 2. svetovni vojni, tako da se danes samo v 5 župnijah Beneške Slovenije izvajajo koncilski določila o uporabi jezika ljudstva pri verskih opravilih.

Drugi govornik je orisal socialno-gospodarski položaj Beneške Slovenije, s posebnim poudarkom na stanje v dolini Nadiže. Beneški Slovenci so se prvotno ukvarjali s poljedelstvom in živinorejo. Na posestvu je navadno ostal starejši sin, ki se je tudi edini poročil, medtem ko so njegovi bratje in sestre ostali strici in tete ter vsi delali na domu. Kasneje se je to patriarhalno življenje spremenilo, ker so odhajali z doma mlajši bratje in sestre; kdor je ostal na posestvu, jih je moral odplačevati, in sicer navadno s tem, da je odstopil del svoje zemlje. Kmečka posest se je tako silno razdrobila. Kljub temu pa je bila vsa zemlja obdelana, pri čemer so bile izvršene velike melioracije, saj so pridni obdelovalci v koših nosili plodno zemljo iz ravnine na bregove, gradili podporne zidove itd. Sorazmerno precej razvita je bila nekdanja živinoreja. Mnogo ljudi si je pomagalo tudi s tem, da je nabiralo jagode in razna zelišča, ki jih je potem prodajalo.

Proti koncu prejšnjega stoletja sta začela močno vplivati na socialno-gospodarski položaj beneških Slovencev dva nova činitelja: emigracija in krošnjarstvo. Beneški Slovenci so se začeli izseljevati največ v razne dežele tedanje Avstroogrske ter tu opravljali najrazličnejša dela. Povečini so bili sezonski delavci, ki so se čez zimo vračali domov. Res je sicer, da so ti delavci pošiljali v tujino prisluženi denar svojim družinam, vendar je emigracija imela tudi slabe strani, ker je rahlala družinske vezi in jih čestokrat tudi prekinjala.

PROBLEM IZSELJEVANJA

S krošnjarstvom so se ljudje bavili neko od februarja do novembra. Prodajali so po raznih krajih najrazličnejše drobne predmete. Režijani so pa še danes znani kot dobri popraviljavci dežnikov, loncev in druge pločevinaste posode.

Emigracija se je prenehala z nastopom fašizma, med katerim je v Beneški Sloveniji vladala velika beda. Mussolini je uvedel režim avtarhije, zaradi česar je preprečeval izseljevanje delavcev v tujino. Po drugi svetovni vojni pa so se iz Beneške Slovenije — od

(Nadaljevanje na 2. strani)

RADIO TRST A

• **NEDELJA**, 20. novembra, ob: 8.30 Kmetijska oddaja; 9.00 Prenos sv. Maše iz župne cerkve v Rojano; 10.15 Poslušali boste... Od nedelje do nedelje na našem valu; 11.15 Oddaja za najmlajše: »Ostrostrelec«, povest, napisal Janez Fenimore Cooper, za radio prevedel in dramatisiral Dušan Pertot Drugi del; 12.00 Nabožna glasba; 12.15 Vera in naš čas; 12.30 Glasba po željah; 13.00 Kdo, kdaj, zakaj...; 15.00 S pesmijo naokrog; 15.30 »Krokodili«, drama v treh dejanjih, napisal Guido Rocca, prevedel Franc Jeza, Igra RO., režira Jože Peterlin; 17.30 Obisk v diskoteki, Pripravlja Janko Ban; 18.00 Koncert v miniaturni; 18.30 Iz pesniških gavajev: »Simon Gregorčič ob 60-letnici smrti«, (prof. Jože Peterlin); 19.15 Nedeljski vestnik; 20.30 Iz slovenske folklorne: Lelja Rehar: »Uoljka je uobr'dila«; 21.00 Kromatična fantazija; 22.00 Nedelja v športu; 22.10 Sodobna glasba; 22.45 Antologija jazza.

• **PONEDELJEK**, 21. novembra, ob: 11.40 Radio za šole (oddaja za srednje šole); 12.00 Trije ansambli tri dežele; 12.10 Liki iz naše preteklosti: »Stanko Vuk«, pripravil Rado Bednarik; 13.30 Pričljubljene melodije; 17.25 Radio za šole (oddaja za srednje šole); 18.00 Ne vse, toda o vsem; 18.30 Maurice Ravel: Koncert v g duru za klavir in orkester; 19.10 Vinko Beličič: (8) »Oton Zupančič, pesnik, dramatik in prevajalec«; 20.35 Italijanski pentagram; 21.00 Kulturni odmevi; 21.25 V plesnem ritmu; 22.30 Slovenske skladbe za violino in klavir. Uvodne besede Roža K'opčiča, Matija Bravničar: Elegia nocturna; Fantazija; 22.45 Južnoameriški odmevi.

• **TOREK**, 22. novembra, ob: 12.00 »Uoljka je uobr'dila«, navade in običaji pri nas; 12.30 Za vsakogar nekaj; 13.30 Glasba po željah; 17.20 Italijanska po radiu; 17.35 Glasba za vaš transistor; 18.30 Iz niza javnih koncertov Radia Trst; 19.10 Plošče za vas, quiz oddaja — pripravlja Danilo Lovrečič; 20.35 Giuseppe Verdi: »Don Carlos«, opera v štirih dejanjih.

• **SREDA**, 23. novembra, ob: 11.40 Radio za šole (oddaja za prvo stopnjo osnovnih šol); 12.10 Pomenek s poslušavkami; 12.25 Za vsakogar nekaj; 13.30 Glasba in revij; 17.25 Radio za šole (oddaja za prvo stopnjo osnovnih šol); 17.45 Nekaj jazza; 18.00 Ne vse, toda o vsem; 18.30 Bohuslav Martinů: Kvintet št. 1; 19.10 Higiena in zdravje, pripravlja dr. Rafko Dolhar; 19.25 Zbori, zmagovalci na 5. mednarodnem tekmovanju »Seghizzi« v Gorici; 20.35 Simfonični koncert. V odmoru (približno ob 21.20) Knjižne novosti: »Giorgio Bassani: Le parole preparate«, (Josip Tavčar); 22.45 Sentimentalne pesmi.

• **ČETRTEK**, 24. novembra, ob: 11.45 Trije glasovi, trije slogi; 12.00 Za smeh in dobro voljo. Besedilo Danilo Lovrečič; 13.30 Glasba po željah; 17.20 Italijanska po radiu; 17.35 Glasba za vaš transistor; 18.30 Ljubica Marič: Pesmi prostora (1958); 19.00 Pisani balenčki, radijski tehnik za najmlajše. Pripravila Krasulja Simoniti; 20.35 »To pojde na vaš račun«, radijska igra, napisal Ludvik Aškenazy, prevedla Lelja Rehar, Igra RO., režira Stana Kopitar; 21.35 Jezrov kotiček; 22.40 Slovenski solisti. Pianist Igor Dekleva; 23.00 Glasba za lahko noč.

• **PETEK**, 25. novembra, ob: 11.40 Radio za šole (oddaja za drugo stopnjo osnovnih šol); 12.10 Med tržnimi stojnicami; 13.30 Glasbeno potovanje okoli sveta; 17.25 Radio za šole (oddaja za drugo stopnjo osnovnih šol); 18.00 Ne vse, toda o vsem; 18.30 O glasbi govorijo skladatelji; 19.00 Skladbe davnih dob; 19.10 Moi prosti čas; 19.25 Plošče, ki so mladim všeč; 20.35 Gospodarstvo in delo. Urednik: Egidij Vrščaj; 21.00 Koncert operne glasbe; 22.45 Magična glasbil v jazzu.

• **SOBOTA**, 26. novembra, ob: 12.00 Kulturni odmevi; 13.30 Semeni plosč; 15.00 Glasbena oddaja za mladino, pripravlja Dušan Jakomin; 16.00 Volan. Oddaja za avtomobiliste; 16.20 Pregled italijanske dramatike; 17.20 Skala in ladja; 17.30 Otrokov pravljicni svet; 17.50 Razkuštrane pesmi; 18.30 Panorama jazz; 19.00 Pojota Gaby Novak in Adamo; 19.10 Družinski obzorik: »Vloga denarja v družini« — ureja prof. Ivan Theuerschuh; 20.35 Teden v Italiji; 21.00 Za smeh in dobro voljo. Besedilo Danila Lovrečiča; 21.30 Vabilo na ples; 22.30 Za prijeten konec tedna.

Izdajatelj: »Novi list« d. z. o. z. • Glavni urednik: Engelbert Besedniak • Odgovorni urednik: Drago Legiša • Tiska tiskarna »Graphis« — Trst, ulica Sv. Frančiška 20. — telefon 29-477

Vladni ukrepi v prid poplavljenih področij

Zaradi katastrofalnih poplav, ki so prizadele severno in srednjo Italijo, je vlada sprejela nekaj najnujnejših sklepov in istočasno pripravlja dolgoročne ukrepe. Prvi se tičejo takojšnje pomoči poplavljenecem ter gospodarske obnove z davčnimi olajšavami in podporami prizadetim obrtnikom, kmetom, industrijcem in trgovcem, drugi ukrepi pa se nanašajo na dolgoročne načrte za obrambo tal. V korist gospodarske obnove nameravajo odobriti zlasti odškodnino in nizko obresina posojila. Pod obrambo tal pa spadajo pogozdovanja, regulacija rek ter utrjevanje njihovih obrežij in nasipov.

V okvir zbiranja denarja za financiranje spada podražitev bencina in sicer navadnega bencina od 110 na 120 lir za liter ter superbencina od 120 na 130 lir. Finančni minister je zanikal govorice, češ da nameravajo povečati tudi davek na tobak in alkohol.

Ministra Mariotti in Mancini sta predlagala razpis javnega posojila, kar naj bi med drugim preprečilo zaostritev davkov. Ministri Colmoba, Tremelloni in Preti so se izrekli proti temu predlogu, ker bi škodoval finančnemu tržišču in splošni gospodarski stabilizaciji.

V sredo pa je vlada sprejela ukrep o 10-odstotnem povišanju vseh neposrednih davkov v prihodnjem letu za dohodke nad 960.000 lir.

POLOŽAJ NA POPLAVLJENIH PODROČJIH

Z vseh strani sveta prihaja pomoč v denarju in materialu za poplavljenca v Italiji, zlasti za Florenco, ki je bila najhuje prizadeta. Tudi po Italiji sami so v teku nabirke denarnih prispevkov, zdravil, oblačil in živeža za žrtve povodnji. Delavci in nameščenci so ponekod žrtvovali enodnevno plačo v ta namen. Zbrale so se že precejšnje

vsote, vendar se kaže v javnosti tudi nezaupanje, kaj se bo zgodilo s tem denarjem. To prihaja do izraza zlasti v dopisih v raznih velikih dnevnikih in tednikih. Ljudje so postali nezaupni zaradi slabih izkušenj s prejšnjimi nabirkami, ko je velik del nabranih vsot nekeje obtičal.

Florenco zdaj čistijo blata. Gasilci z brizgalnimi spirajo osrednji del mesta, toda delo gre počasi od rok, ker manjka vode. Vodovodne cevi so namreč na mnogih krajih med poplavo popokale zaradi prevelikega pritiska. Pri čiščenju pomaga 5000 civilistov in vojakov. Ko so v glavnem očistili ulice, so začeli pomagati zasebnikom, ki sami ne morejo očistiti dolnjih prostorov in kleti hiš.

VELIK USPEH ZADNJEGA POLETA »GEMINI«

Ameriška astronauta James Lovell in Edwin Aldrin sta z vesoljsko kabino »Gemini 12« v torek srečno pristala na Atlantskem oceanu, tisoč kilometrov južnovzhodno od Kennedyevega rta. Na milijone Američanov je gledalo, kako je kabina drsela proti morju, obešena na velikansko padalo. Kmalu sta bila na krovu letalonosilke »Wasp«, kjer so jima pripravili triumfalen sprejem.

Aldrin je postavil v vesoljskem prostoru nov rekord, ker je ostal zunaj kabine dve uri in devet minut in opravil vrsto poskusov, ne da bi se bil utrudil, s čimer je dokazal, da je možno delati tudi v vesoljskem prostoru.

S tem poletom so se končali poskusi serije »Gemini« in zdaj bodo začeli s poskusi serije »Apollo«, ki se bodo končali s pristankom dveh astronautov na Luni, medtem ko ju bo tretji čakal krožeč okrog Lune, da in spet sprejme na krov vesoljske ladje. To bi se moralo zgoditi po načrtih okrog leta 1969.

Beneški Slovenci o svoji zemlji

(Nadaljevanje s 1. strani)

leta 1950 dalje — ljudje začeli izseljevati kar množično. Takorekoč vsa moška mladina je zapuščala svoje domove ter odhajala v belgijske rudnike. Nekaj let zatem so ljudje odhajali na delo v Francijo, Švico, Argentino in zadnja leta tudi v Zahodno Nemčijo. Pred nekaj leti so se začela izseljevati tudi dekleta, ki so na prejšnjem odhajanju služili v velika italijanska mesta, nato pa še v Švico ter Anglijo.

O množičnem značaju izseljevanja pričajo tele številke: 7 občin v Nadiški dolinah so leta 1951 štejele skupno 17 tisoč ljudi, danes pa jih štejejo le 11 tisoč, iz česar izhaja, da se je iz teh občin izselila v 10 letih tretjina prebivalstva. Posledica izseljevanja je navedovanje kmet'sva in živinoreje. Omenjenih sedem občin je imelo leta 1957 šest tisoč glav živine, danes pa 5 tisoč glav.

Neprecenljiva je seveda tudi moralna škoda.

TEDENSKI KOLEDARČEK

20. novembra, nedelja: Srečko, Feliks
21. novembra, ponedeljek: Marija, Darinka
22. novembra, torek: Cecilija, Cilika
23. novembra, sredo: Klemen, Mile
24. novembra, četrtek: Janez, Ivan
25. novembra, petek: Katarina, Katja
26. novembra, sobota: Konrad, Rado

da. Beneškoslovenski izseljenci se vračajo domov umirat, potem ko so dali svoje najboljše moči tujini. Mnogi pa za vedno ostanejo v tujini. Tisti redki, ki se jim posreči nekaj prihraniti, pa si navadno zgradijo hiše, si kupijo posestva ali se začno ukvarjati s trgovino ali kakim podobnim delom v Furlaniji ter se ne marajo vrniti v domače kraje.

Oba govornika ter njun spremljevalec so nato odgovarjali na vprašanja številnih poslušavcev. Razvil se je zelo zanimiv pogovor, ki je še bolj osvetlil naravnost obupen položaj, v katerem se v narodnostnem, socialnem ter gospodarskem pogledu nahajajo naši beneškoslovenski bratje. Na zelo zanimivem in poučnem večeru so slovenski izobraženci lahko ugotovili, da smo vsi vse premalo doslej naredili, da bi tem našim bratom skušali pomagati. Mislimo, da bi moralo to srečanje vzbuditi naše politike, gospodarstvenike, kulturnike in sploh vse izobražence v zamejstvu da bi z združenimi močmi nekaj konkretnega ukrenili za postopno izboljšanje položaja v Beneški Sloveniji. Sedaj ni več časa za pomilovanje, temveč za konkretno delo.

Predstavnikom Beneških Slovencev, ki so nastopili v Trstu, moramo k njihovim odkritim in pogumnim besedam, k njihovem veliki idealizmu ter trdni veri v zmago pravičnosti iskreno čestitati.

Izpodkopavanje nemške demokracije

Mandat za sestavo nove nemške vlade je dobil ministrski predsednik nemške dežele Baden - Württemberg, politik CDU Kiesinger. Trenutno so v teku posvetovanja za sestavo koalicijske vlade z liberalci ali s socialnimi demokrati. Pri tem prihaja do intrig zlasti s strani liberalcev, ki močno spominjajo na dobo weimarske republike.

RAZPRTIJE IN INTRIGE SO UNIČILE PRVO REPUBLIKO

Weimarska republika (Nemška republika, ki je bila ustanovljena po prvi svetovni vojni) je propadla in postala plen nacizma zaradi neprestanih razprtij med političnimi strankami in korupcije strankarskega življenja. Demokratične in protinacistične stranke se nikakor niso znale in hotele sporazumeti za enoten vladni program ter so se rajši vezale s skrajneži druga proti drugi. Tako je propadla republika in z njo demokracija in svoboda, na oblast je prišel Hitler in začela se je veriga dogodkov, ki so pahnili Nemčijo in vso Evropo v drugo svetovno vojno ter povzročili velikanske nesreče, predvsem Nemčiji sami.

LOV NA SLOVENSKE KALINE

(Nadaljevanje s 1. strani)

še tistih 25 tisoč Slovencev — kar logično izhaja iz pisanja lista »Avanti« — je jasno, da v tej stranki ne more biti mesta za Slovence, četudi je ali bo poslala ta stranka trenutno kakega svojega zastopnika slovenske narodnosti v tržaški občinski odbor. To ne more biti drugo kot pesek v oči, lov na naivne slovenske kaline, ne pa resna in koristna politična perspektiva za slovensko delovno ljudstvo v zamejstvu.

D. L.

Zdelo se je, da so se iz tega nemški demokrati nekaj naučili, in precej let po obnovitvi demokracije v Zahodni Nemčiji se je kazala nemška demokracija učinkovita in močna. Vladajočim krščanskim demokratom in krščanskim socialcem (koalicija med političnimi skupinami krščanskega svetovnega nazora obeh ver, katoliške in protestantske) je stala nasproti močna socialnodemokratska stranka kot veljavna demokratska alternativa. Toda zadnji čas so se začele kazati v nemški demokraciji iste napake kot pred vojno, ki so tedaj sprožile plav nacizma: zagrižen boj političnih skupin za golo oblast, ki postaja sama sebi namen, intrigiranje med vodilnimi politiki v isti stranki iz zavisti, pohlepa po oblasti in iz razlogov osebne prevlade ter zapostavljanje nujnih vprašanj notranje in zunanje politike za čisto osebne in strankarske cilje. Posebno grdo vlogo igrajo v tej politični igri nemški liberalci, ki sicer nimajo dosti volivcev, a so nekak jeziček na tehtnici, kajti le skupno z njimi predstavljajo krščanski demokrati in krščanski socialci večino v parlamentu in sestavijo vlado. To izkoriščajo liberalci za neprestano izsiljevanje in intrige. V vladi so zastopani štirikrat močnejše, kakor bi jim šlo po njihovi politični moči, a niso zadovoljni niti s tem. Hoteli bi dobiti v roke dejansko oblast s tem, da bi zasedli najvažnejša ministrstva in imeli v rokah ključ vse nemške politike, preko pritiska na ostale člane vlade v obliki neprestane grožnje, da bodo razbili koalicijsko s krščanskimi demokrati in tako prisilili vlado, da odstopi. To so zdaj napravili nasproti zmernemu in treznemu Erhardu, ki pa se jim je skušal upirati, kolikor je mogel, a je končno, kot kaže, podlegel. Na žalost ni našel prave opore v politikih last-

ne stranke, kajti najvidnejši med njimi vidijo v tem ugodno priložnost, da se sami povzpnejo na vrh in zavzamejo Erhardovo mesto; zato flirtajo z liberalci, ki so pahnili zdaj nemško demokracijo v krizo iz čisto banalenga in demagoškega vzroka: uprli so se povišanju davka na žgane pijače (konjake), tobak in bencin, torej na čisto luksuzne predmete.

LIBERALCI IZPODKOPUJEJO UGLED DEMOKRACIJE

Najhuje pa je, da liberalci načrtno izpodkopavajo ugled nemške demokracije. S pomočjo velekapitala ki stoji za njimi, so ustanovili nekaj velikih revij, ki neprestano »odkrivajo« neke »škandale« v vrstah krščanskih demokratov in tistih politikov in državnikov, ki jim niso pogodu. Malenkosti ali celo iz trte izvite zadeve razpihujejo v »korupcijske afere« in povzročajo tožbe, ki se vlečejo leta in ki se redno končajo s tem, da se vsa zadeva izkaže kot umetno napihnjen balon. Toda to jih ne briga, kajti glavni namen je samo ta, da s senzacionalnimi obtožbami in naslovi v listih sejejo v javnosti nezaupanje do demokratskih strank. Kot znano, so ravno ti krogi (veleindustrija in velekapital) pripomogli tudi Hitlerju na oblast, z blatenjem demokracije in z denarnim podpiranjem njegovih podvigov, pa tudi s tem, da so se v odločilnem času povezali z njim (Hugenberg).

K vsemu temu pa se pridružuje še nereseno vprašanje nemške združitve. V našem listu smo že večkrat opozorili na nevarnost, da bo ravno to poživilo nacionalistične in nacistične težnje v Nemčiji. Ta napoved se začena zdaj uresničevati, kot so pokazale volitve na Hessenskem in kot bodo morda v kratkem pokazale volitve na Bavarskem. S tem, da velike sile zavlačujejo rešitev

(Nadaljevanje na 9. strani)

17 Pokristjanjenje Slovencev N. H.

Kako so živeli naši predniki v Skandinaviji

Z vsem tem smo se že dotaknili tudi vprašanja, kakšno je bilo na splošno življenje naših prednikov v Skandinaviji. Iz dosedanjega je bilo razvidno, da so poznali ladje. Beseda ladja (staronorveško lada — vozilo, ladja) je, kot že rečeno, nedvomno tudi v zvezi z besedo lade (norv.) ali lada (šved.), ki pomeni škedenj. Njen nastanek pa je še bolj gotovo v zvezi z besedo lá, ki jo je najti v pesmih davnih skandinavskih in islandskih skaldov (ljudskih pesnikov — odtod beseda skladati (pesmi)?) in je pomenila obalne vode v morju ali jezeru, pa tudi kri ali motno vodo. Vedno pa je ta beseda uporabljena samo v najstarejšem pesniškem jeziku. Verjetno je tudi v zvezi s staroskandinavskimi besedami lad (dežela ali kraljestvo), lada (milo prositi, voditi), ladadsmadr (vodja), ladmadr (kažipot, vodja) in še z nekaterimi drugimi, ki imajo vse kak pomen v smislu plovbe, pristajanja, boja (na obalah), osvajanja (mile prošnje!) in kolonizacije (ladaškedenj).

Ostanek tega je najbrž v glagolu ladati, ki je v rabi v narečju na Ptujskem polju, npr. pa sem ga le ladal (pa sem ga le obvladal ali premagal).

Vse to dokazuje, da so bili »Solvendci« v

davnih časih pomorsko ljudstvo in da so jim ladje služile za osvajanje nove zemlje in ustanavljanje novih naselbin. (Narečni izraz povikšati v smislu povišati in glagol večati ter pridevnik velik so morda v zvezi z besedo vik-ves, naselbina, če je pomenila vas veliko hiš ali kmetij skupaj). Da se je beseda lada-ladja s svojimi sorodnimi pomeni ohranila ravno v starodavnih norveško-islandskih sagah, je dokaz več, da so nekdanji »Solvendci« živeli in pluli s svojimi ladjami neke v južnozahodni Skandinaviji. Edini kolikor tolikor direktni daljni spomin na to se je prav tako ohranil v sagah in to v imenu »Solundarhaf« (haf-morje) za morje med norveško obalo in otoki severno od Škotske. O tem pripovedujejo »Konunga sögur«, Sage o kraljih. Beseda Solundarhaf pa gotovo ne pomeni nič drugega kot Solvendarhaf, Morje Solvendcev, ker ne more imeti pomena Južno morje, saj to morje v nobenem smislu ni južno, razen glede na Severno ledeno morje, po katerem pa v tistem času gotovo niso vozile ladje. Solundarhaf je bilo sploh najsevernejše morje, katerega obale so bile še obljudene. Celó morje južno od nekdanjega Morja Solvendcev nosi danes ime Severno morje (Nordsee), medtem ko se imenuje nekdanje Morje Solvendcev danes Norveško morje. To daje sklepati, da je tudi v davnih časih, ko so nastajale Sage o kraljih, dobilo

ime po pomorščakih z istih obal (južna Norveška), ki pa so se imenovali tedaj Solundar. Solundar je pač samo nekoliko pokvarjen izraz Solvendar.

Norveške zgodovinske knjige ne dajejo razlage niti za besedo Solundarhaf niti za druge podobne besede, ki bi mogle biti v zvezi z imenom ljudstva Solvendcev, in priznavajo, da je njihov pomen nejasen in skrivnost. To se da razložiti samo s tem, da je ljudstvo Solvendcev zapustilo Skandinavijo precej pred zgodovinsko dobo, ki se je začela v Skandinaviji glede na ostalo Evropo zelo pozno, šele proti koncu prvega tisočletja po Kr. Tisti, ki so ostali, pa so se asimilirali drugim skandinavskim plemenom. Spomin na solvendsko ljudstvo se je sicer ohranil v najstarejših sagah, ker besedilo ljudskih pesmi se ni spreminjalo in je šlo kot izročilo iz roda v rod, dokler ga niso čez stoletja zapisali, pomen nekaterih besed pa se je izgubil, kot se je to zgodilo tudi v mnogih slovenskih ljudskih pesmih, npr. v pesmi o ribi faroniki.

Zanimivo potrdilo k imenu Solundarhaf v Sagah o kraljih najdemo v Tacitovi »Germaniji«, kjer poroča (Cap. XLIV) da je živel v Skandinaviji, katero je smatral za otok, ljudstvo »Suioni« (Tacit je uporabil 2. sklon množine »Suionum«). Med besedama Solvendar in Suioni je preveč podobnosti, da bi jo mogli prezreti, zlasti če postavimo namesto besede Solvendar besedo Solvendi ali

(Nadaljevanje na 8. strani)

Tržaškega

Okrepimo glasove Slovenske skupnosti

Bližajo se volitve v tržaški občinski in pokrajinski svet. Volivci imajo na izbiro celo vrsto kandidatnih list, vendar mislimo, da za slovenske volivce tokrat izbira res ni težka. Napisali smo, da to velja za slovenske volivce, to je ljudi, ki jim je narodnost ena največjih, temeljnih človekovih vrednot in dobrin, brez katere ni mogoče izpopolnjevati človekove osebnosti, kar je pravzaprav končni cilj vsakega človeškega bitja na Zemlji.

Ker smo Slovenci na Tržaškem in sploh v zamejstvu v manjšini, je ta vrednota, kot je razumljivo, v trajni nevarnosti, zaradi česar jo moramo vedno braniti pred silami, ki nam jo posredno ali neposredno hočejo odvzeti ali izmaličiti. To dejstvo bodo imeli slovenski volivci pred očmi, ko bodo v volilni kabini izvrševali svojo državljansko pravico in dolžnost. Zato bodo gotovo dali svoj glas in svoje zaupanje kandidatni listi, ki edina izmed vseh more učinkovito braniti to veliko vrednoto ter jo trdno zaščititi pred napadi nasprotnikov. Katera izmed številnih kandidatnih list ima te rekvizite? Odgovor na to vprašanje je zelo preprost: lista Slovenske skupnosti.

Ta lista je namreč tako po svoji sestavi kot po svojem programu odraz našega delovnega ljudstva, zvesto tolmači njegove težnje in potrebe ter edina daje trdno jamstvo, da bodo njeni izvoljeni predstavniki v tržaškem občinskem in pokrajinskem svetu glasniki ter posredovalci zahtev, potreb in teženj vsega našega ljudstva.

Slovenska skupnost je v vseh štirih letih svojega obstoja z vsem otipljivimi dejstvi

dokazala, da je sposobna svoj splošni narodni, socialno-gospodarski program uresničevati. Mirno lahko trdimo, da je v tem kratkem razdobju naredila za splošne slovenske koristi celo več, kot ustreza njeni številčni moči. S svojo politično akcijo, z delovanjem svojih izvoljenih predstavnikov v različnih organih politično - upravne oblasti in v raznih javnih ustanovah je odločilno pripomogla, da se je na Tržaškem ublažilo šovinistično protislovensko vzdušje, ki je dolga desetletja onemogočalo vsak resen poizkus po vzpostavitvi pravičnih in humanih odnosov med tu živčima narodnostima. Vsak novi glas, oddan listi Slovenske skupnosti, bo torej okrepil učinkovitost njenih prizadevanj in jo še bolj usposobil, da bo postopno mogla doseči svoj končni cilj, ki je in ostane pravična ureditev odnosov med večino in manjšino na vseh mnogovrstnih področjih javnega in zasebnega življenja.

Zgonik:

SPREMENBA V VODSTVU OBCINE

Zred kratkim je zgoniški občinski svet na redni seji med drugim razpravljal o ostavki dveh socialističnih predstavnikov v upravnem odboru, in sicer podžupana Cibica in enega odbornika - namestnika. Kot vzrok svoje ostavke sta odbornika navedla dejstvo, da župan in ostali odborniki, ki pripadajo KPI, ne upoštevajo njunih predlogov in da hočejo imeti monopol nad celotno občinsko upravo.

Na zadnji seji pa občinski svet ni razpravljal o teh obtožbah, temveč le z glasovanjem vzel na znanje ostavko socialističnih odbornikov ter na njuno mesto izvolil Justa Pegana, ki pripada KPI, in dr. Ivana Godinija, izvoljenega kot neodvisnega za skupino PSI.

Svet je tudi sklenil prispevati 100 tisoč lir za pomoč poplavlencem in rešil več vprašanj redne uprave.

Cpčine:

UMRLA JE GOSPA ERNA HLA VATY

V nedeljo je nenadno umrla na Opčinah gospa Erna Hlavaty roj. Vizjak, žena uglednega in priljubljenega javnega delavca, slikarja in zobozdravnika dr. Roberta Hlavaty. Tudi pokojnica je bila splošno priljubljena zaradi svojega izredno dobrega značaja in svoje življenjske vedrine, ki je ni zapustila niti v njeni dolgotrajni bolehnosti. Vedno je našla prijazno besedo in pri srčne izraze sočutja za vse, ki jih je prizadel kak življenjski udarec.

Tudi njen pogreb, ki je bil v torek popoldne, je pokazal, kako je bila cenjena. Od vseh strani se je zbrala množica pogrebcev, da jih je cerkev komaj sprejela. Cerkevne pogrebne obrede je opravil g. dekan Natal Silvani. Truplo pa so nato odpeljali v Ljubljano, kjer bo pokojnica počivala na tamkajšnjih Zalah. Naj počiva v miru, možu, dr. Robertu Hlavatyju, sinu in hčerki pa naše globoko sožalje.

Sožalju se pridružujeta uredništvo in uprava N. l.

SEZNAM SHODOV SLOVENSKE SKUPNOSTI

za naslednje dni:

Sobota, 19. novembra: ob 10.30 Rdeči Trg, 11. Trg Stare mitnice (kino Massimo), 12. Trg Oberdan, 17.30 Barkovlje (ul. Boveto), 18. Sv. Ana, 18.30 Opčine (pred kinodvorano), 19. Škedenj, 19.15 Kontovel, 20. Prosek, 20. Ricmanje.

Nedelja, 20. novembra: ob 9.45 Rojan (Trg Tra i Rivi), 9.45 Sv. Jakob, 10.45 Sv. Križ (trg pri cerkvi), 10.45 Škedenj (pri cerkvi), 11.45 Barkovlje (pri cerkvi), 11.45 Opčine (pri cerkvi), 19. Veliki Repen.

Ponedeljek, 21. novembra: ob 11. Rdeči Trg, 12. Trg Stare mitnice (kino Massimo), 12.30 Trg Oberdan, 18. Padriče, 18. Podlonjer, 19. Opčine (pri tramvajski postaji), 19. Ul. Brandesia, 20. Lonjer, 20. Trebče.

Torek, 22. novembra: ob 18. Praprot, 18. Trg Stare Mitnice (kino Massimo), 19. Slivno, 19. Katinara, 20. Boršt, 20. Salež.

Sreda, 23. novembra: ob 10.30 Rdeči Trg, 11. Trg Stare Mitnice (kino Massimo), 12. Trg Oberdan, 17.30 Šempolaj, 18. Prosek, 18.15 Mavhinje, 18.45 Kontovel, 19. Devin, 19.30 Bazovica, 20. Nabrežina (pri cerkvi), 20.30 Gročana.

Četrtek, 24. novembra: ob 18. Prebeneg, 18. Trebče, 18.30 Ul. Flavia (Benussi), 19. Dolina, 19. Sv. Ana, 19.30 Domjo, 19.30 Kremenka, 20. Škedenj, 20. Zabrežec.

Petek, 25. novembra: ob 10. Rdeči Trg, 11. Sv. Jakob, 11.30 Trg Stare Mitnice (kino Massimo), 18.30 Rocol, 12.30 Trg Oberdan, 12.30 Trg Gioberti, 18. Prosek, 19. Sv. Krž, 20. Opčine (pred kinodvorano), 20. Lonjer, 20.30 Bazovica, 20.30 Boljunec.

PODELJENE NAGRADE RAZPISA

»PLANINE V BESEDI IN SLIKI«

Slovensko planinsko društvo v Trstu je razpisalo ob 20-letnici obnove društva literarni, filmski in fotografski natečaj pod naslovom »Planine v besedi in sliki«. Za to določene tri komisije so dela pregledale na posebnih sestankih. Določeni sta bili dve nagradi za literarni natečaj, za filmski in fotografski pa po ena nagrada.

Komisijo za literarne prispevke so sestavljali profesorji Andrej Budal, Martin Jevnikar, Pavle Merku in Josip Tavčar, ki so prisodili **I. nagrado Igorju Tuti** za prispevek »Ite missa est« s sledečo utemeljitvijo: Sestavek nas poetično pripelje v skrivnostno sfero podzvesti, v kateri sta človek in gora dva aspekta večnega simbola ali želje po samouničenju preko ponosnega častihleplja. Gorski motiv je lepo vključen v celotno dogajanje. Zato je planinska retorika popolnoma odpadla. Prijem je precej sodoben, jezik in slog sta dovolj kultivirana.

Nadalje so podelili **II. nagrado Marku Kravosu** za štiri pesmi z naslovi »Kraški večer, Gora, V snegu, Skozi gozd« in utemeljili svojo odločitev takole: V pesmih je razmerje med tradicionalnimi in modernimi prvinami uravnovešeno. Navdih je pristen, zanesljiv in poln vedrine.

O filmih so odločali Aljoša Žerjal, Milko Bambič in Stefan Bratož. Nagrado so podelili Goricanu **prof. Slavku Rebču** za film »Dvajsetletnica SPD Gorica«, ki je barvno in tehnično zelo dobro izvršen. Začenja pa se z nekoliko prepočasnim ritmom; sicer ga poživljajo zelo dobri posnetki oseb. Pohvaliti je treba tudi film Draga Pahorja z naslovom »Prekmurske podobe«, ki je tehnično in vsebinsko odlično izveden, ne ustreza pa nameri natečaja.

Za fotografije so Egon Piščanc, Mario Magajna in Marko Lah podelili nagrado **dr. Rafku Dolharju** za sliko »Megla«, ki je tehnično dovršena.

Na slavnostni akademiji za 20-letnico obnove SPD, ki bo v Mali dvorani Kulturnega doma dne 25. novembra letos, bo podelitev nagrad, kateri bo sledilo branje oziroma predvajanje nagrajenih del.

ODBOR SPDT

Nabrežina:

IZ DELOVANJA OBCINSKE UPRAVE

Devinsko-nabrežinski občinski svet je v torek, 15. t. m., pričel s svojim rednim je-senskim zasedanjem. Župan se je najprej spomnil velike nesreče, ki je 4. t. m. zadel velik del ozemlja republike, izrazil polno solidarnost s trpečim ljudstvom in predlagal, naj občinski svet prispeva 250 tisoč lir v pomoč oškodovancem. Predlog je bil sprejet soglasno.

Župan je nato imel daljše poročilo o delovanju občinske uprave. Tako je omenil, da občina danes šteje 6.824 prebivavcev. Letos je prebivavstvo narastlo za 368 oseb. Volivcev je danes 4.860, in sicer 274 več kot ob zadnjih upravnih volitvah leta 1964.

Dobršen del županovega poročila je bil posvečen področju javnih del. Z gospodarskima načrtoma za leti 1965 in 1966 in z dvema prispevkoma vladnega komisariata je bilo občini Devin-Nabrežina skupno nakazanih 100 milijonov lir za javna dela. Njihova izvedba se je zavlekla zaradi raznih birokratskih ovir, do danes pa je večina del bila že oddana na dražbi in bi se morala čimprej izvršiti.

Občinski svet je nato sprejel več sklepov redne uprave, med prispevki za športna društva v občini je nakazal 50 tisoč lir nabrežinskemu »Sokolu«, ki je bil ustanovljen pred kratkim, a ki je že dosegel prav lepe uspehe na raznih športnih tekmovanjih.

Z OBCINSKE SEJE

Precejšnje zanimanje je vladalo za zadnjo občinsko sejo, ki je bila sklicana v ponedeljek zvečer. Občinski svetovavci so imeli na dnevnem redu 41 točk; med temi 24 interpelacij in vprašanj. Na ponedeljkovi seji niso utegnili občinski možje razpravljati o interpelaciji komunistov, ki se tiče odpravnine Montovega ravnatelja dr. Montene v znesku približno 180 milijonov lir! Na dnevnem redu so pa imeli še druge, politično tudi precej vroče.

V začetku je seji predsedoval podžupan Candussi, ki je izrazil solidarnost s poplavljenici in je obljubil, da bo občinski svet razpravljal o deležu goriške občine za pomoč poplavljenim krajem.

Jedro politične razprave je pa bil odgovor župana Martine na vlogo misinov in komunistov glede županove prisotnosti in njegovega demonstrativnega odhoda ob odkritju D'Annunzijevega kipa. Župan je dovolj spretno pojasnil, da je prisostvoval odkritju iz solidarnosti do bojevnikiških organizacij. Odstranil pa da se je zato, ker je začel uradni govornik De Marsico napadati vladne skupine zaradi njih politike v Poadižju. Poudaril je, da je potrebno spoštovati žrtve resničnih borcev za domovino, računati pa je treba tudi s politiko realnosti, ki kaže na mirno sosesčino narodov.

Po odgovorih zastopnikov raznih političnih skupin, je prišel na glasovanje predlog svetovavcev Ciana za demokristjane, dr. Sanzina za združene socialiste in dr. Bratinca za Slovensko demokratsko zvezo, ki se strinja z županovim odgovorom. Predlog je bil sprejet z glasovi demokristjanov, združenih socialistov in slovenske skupine.

Beneška Slovenija

Cedad:

PO ZADNJIH POPLAVAH

Zadnje poplave, ki so povzročile v Karniji in v nižjih podgorskih krajih tolikšno škodo, so v gorskih krajih to pot nekoliko prizanesle. To pa zato, ker so se izkazale naprave in ureditve hudournih strug v zgornjih tokovih dosti bolj zanesljive kot zaježitve in nasipi v spodnjih rečnih delih.

Že zadnjič smo pisali, da ni bilo v slovenskobeneških vaseh, v gorenjih porečjih, velikih poplav, če izvzamemo nekatere ceste usade in preplavljene kleti ter spodnje hišne prostore v nekaterih krajih.

V Cedadu ni bilo hudega. Alarmirane čete so lahko poslali v druge bolj izpostavljene kraje. Tudi v šent Lenartu se ni Kozica preveč razpenila; enako tudi ne Erbeč in Malina. Prizaneslo je neurje še dovolj tudi okoli Podbonesca, Dreke, Strenj in Torlana. Pač pa je precej škode ugotovljene okrog Zavrha in so tudi tisti kraji prišli prav zato v uradni seznam od sedanjih poplav prizadetih.

S tem pa ni rečeno, da je v vaseh beneško-slovenskih vasi vse varno pred poplavami. Manjka še vedno enoten načrt za ureditev vod in strug. Rodovitno zemljo bodo hudourniki še vedno poplavljali in jo odnašali v doline. Če ne danes, pa v prihodnje, če ne bo državna in deželna oblast priznala tudi za naše gorske kraje potrebo, da se hudourne vode za stalno uredijo. Posamezne občine ne morejo izvršiti same tako obsežnih del, zato je potreben večleten načrt od višjih oblasti.

Proti so glasovali komunisti in misini, vsak s svojega stališča, liberalci so se pa po svoji navadi vzdržali.

Druga važnejša sejna točka je bil odstop misinskega svetovavca odvetnika Pascolija. Na njegovo mesto je prišel na podlagi volivnih prednosti glasov Alessandro Cossovel (Kosovel).

Sledili so še drugi odgovori odbornikov na vprašanja upravnega značaja, ki pa po večini niso zadovoljili vpraševavcev. Med temi tudi o mostu v Stražicah, smetišču v Sovodnjah in o prostem užitniškem pasu.

GOSTOVANJE NA KOROŠKEM

Prejšnjo nedeljo je gostoval goriški moški pevski zbor »M. Filej« na Koroškem. Kot je znano, ima ta pevski zbor okrog 30 članov, po večini iz goriških okoliških vasi Rupe, Peči, Sovodenj, Podgore, Števerjana, in je že večkrat uspešno nastopil pod vodstvom zborovodje Klanjščka.

V nedeljo, kot smo rekli, je pa šel obiskat koroške rojake v vas Sele pri Borovljah. Polni dobre volje so se odpeljali pevci in še nekateri prijatelji v lepi Korotan, ki pa se jim je pokazal po vrhah že v snežni odeji. Tudi v Selah, prijazni slovenski vasi, ki ima okrog tisoč prebivavcev, je nametalo še precej snega, kar pa nikakor ni kvarilo dobre volje goriških pevcev. Obiskali so moderno in lepo urejeno farno cerkev. Popoldne so pa nastopili v novi dvorani pri cerkvi. Kljub zasneženim potem se je nabrala polna dvorana poslušavcev. Z velikim zanimanjem in zadovoljstvom so sledili sporedu, ki so jim ga nudili goriški gostje. Dovoščeno so zapeli 12 domačih in narodnih pesmi. Obilo veselja je zbudila med gledavci tudi še vedno sočna Vodopivčeva spevoigra »Kovačev študent«.

Po prireditvi so se ustavili goriški pevci dalj časa v prijetnem razgovoru in zabavi z domačini, ki so jih vabili, naj še pridejo v goste z zamejsko pesmijo in besedo.

Ob tem posrečenem izletu izražam željo, da bi zbor vztrajal pri svojem delu in da bi privabil v svojo sredo še druge fante in mlade moške, ki jim je ljuba domača pesem.

Udeležene

PLANINSKO MARTINOVANJE

V nedeljo je imelo goriško slovensko planinsko društvo zelo dobro uspelo martinovanje v Kobaridu. V lepem, čeprav mrzlem jesenskem popoldnevu se je zbralo v dvorani hotela »Zvezda« okrog 200 udeležencev z Goriške, pa tudi zastopniki planincev iz Tolmina in Ljubljane.

Potem ko je tajnica Smetova odprla zabavni del sestanka, je predsednik Kumar pozdravil domače in tuje goste. Povedal je, da je to zadnja prireditev v okviru 20-letnice obstoja SPD. Sledilo je izmenjavanje daril med bratskimi društvi, recitacije in tombola. Po skupni večerji je planinski pesnik Zorzut šaljivo »orimal« stare planince v splošno veselje. Dober godbeni krožek je skrbel za poskočno rajanje tako, da je gospodar Peter komaj potisnil zadnje pare v avtobus.

Planinsko društvo obeta, da tudi v zimi ne bo prenehalo z delom, čeprav bolj kulturnim.

Iz Goriške

Števerjan:

JAVNA DELA — NASIM LOVCEM

Dela za dokončno števerjansko vodovodno omrežje so v polnem razmahu. Upamo, da kmalu ne bo več potreba pisati o tej zadevi. Dela se krepko nadaljujejo v spojnem koncu proti Grojni, potem se bodo nadaljevala od Oslavja dalje. Kaže torej, da bodo v dveh ali treh mesecih vse hiše priključene k omrežju.

Za cesto od Bukovja do Sovence so tudi že oddana gradbena dela. Na dražbi 28. oktobra se je uveljavilo kot najcenejše gradbeno podjetje Marsetti iz Vidma. Popravljanje in širjenje te prepotrebne ceste bo stalo okrog 13 milijonov lir. Če ne bo dež kaj oviral, bo tudi ta cesta postala prehodna in ne bo več delala sramote »cesti češenj in vina«. Seveda, končati je treba tudi spodnji konec skozi Grojno, ki pripada goriški občini. Za ta del bo mestna uprava potrošila 3 milijone lir.

Prihodnje leto se obetajo spremembe pri otroškem vrtcu. Na podlagi občinskega sklepa ga bodo vodile šolske sestre. Na razpolago bosta dve, ker se računa, da bo tudi otrok dovoljno število, in sicer okoli 20.

V tem času srečujemo tudi okrog naših hiš mnogo lovcev, ki se bahato razkazujejo s svojim orožjem. Nekateri imajo dovoljenje, drugi pa tudi ne. Vendar pa oboji takoj pokajo, če se le prikaže kak ptiček na drevesu. Živalice si iščejo v mrzlih dneh živeža bolj okrog hiš. Brezvestneži pa takoj nadnje s puško! Ne zavedajo se, tudi če je med njimi kak kmet, da so nam drobni ptički vendarle koristni. Vso zimo pobirajo jajčeca in razne črviče, zabubane pod lubom. Če poleti popikajo kako češnjevo jagodo, naj jo, saj so jo vredni.

Tisti lovci tudi nimajo čuta za naravo, čeprav niso zimski ptički pravi pevci, vendar se zdi človeku prijetno, ko jih sliši čivkati. Še kaj živeža bi jim morali natrositi, ne pa jih tjavendan streljati. Strastni lovci naj se spravijo raje poleti na vrabce, ko delajo škodo v žitu. Slepogreganje ptic, naj bi se kaznovalo, čeprav hodi po vasi kak lovec na ptice, kakor da bi medvede preganjal. Priporočali bi tudi učiteljem, naj bi otroke v šoli poučili, kako koristni in lepi so drobni ptički.

Vinska kupčija se ni še prav odprla. Po večini so vinski pridelek že pretočili. Okus in moč je vse kaj boljši od lanskega. Zato se bo morala tudi cena temu primerno zvišati; mislimo namreč pri pridelovavcu, ne v krčmi, kjer je že dovolj visoka.

Pevma:

V SPOMIN

Včeraj smo pokopali našo rojakinjo gospo Katarino Simčič. Pokojnica je ućakala 80 let. Zadnja leta je preživela v bolnišnici usmiljenih bratov v ulici Diaz, kjer je tudi končala svojo življenjsko pot zaradi srčne kapi. Blaga žena je bila precej poznana in je sestra stavbenega mojstra g. Simčiča. Želela je počivati v rojstni zemlji, kar se ji je tudi izpolnilo. Sorodnikom izražamo sožalje, rajni pa želimo večni mir v Bogu.

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Delo Slovenske akademije

Slovenska akademija znanosti in umetnosti v Ljubljani je izdala nedavno svoj »Letopis« za leto 1965, 16. knjiga. V »Letopisu« je podan pregled nad delom Slovenske akademije v lanskem letu in vsi statistični podatki, ki so s tem v zvezi.

Na začetku prinaša »Letopis« seznam predsedstva, drugega osebja in vodstva raznih inštitutov. Akademija je razdeljena, kot znano, v različne sekcije oziroma inštitute in komisije. Poleg uprave obstajajo naslednji inštituti: Inštitut za raziskovanje Krasa; inštitut za geografijo in inštitut za geologijo in biologijo. Obstajajo tudi odbor za urejanje favne, flore in geje Slovenije; inštitut za medicinske vede; inštitut za zgodovino; orientalistični inštitut; inštitut za slovenski jezik; inštitut za literaturo; inštitut za slovensko narodopisje in terminološka komisija. Lani so postali člani Slovenske Akademije znanosti in umetnosti slikar France Mihelič, pesnik Vladimir Pavšič, s psevdonimom Matej Bor, in dunajski univerzitetni profesor za paleontologijo in paleobiologijo Othmar Kühn, ki je pisal tudi o paleontoloških značilnostih slovenskih in jugoslovanskih pokrajin.

Večji del knjige pa zavzemajo poročila o delu Akademije v lanskem letu. Iz poročila je razvidno, da je štela Slovenska akademija v letu 1965 dva častna člana, 37 rednih članov in 24 dopisnih članov. Namesto dveh umrlih članov, med njima je bil dr. Igor Tavčar, so izvolili dva nova člana, Miheliča in Bora. Ob koncu leta je imela Akademija 104 uslužbenec med temi znanstvenih strokovnih 54, knjižničarjev in laborantov 15, upravnih uslužbenec 16, tehničnih in pomožnih delavcev 18 in enega volonterja. Poleg teh je imela Akademija lani še 17 zunanjih znanstvenih sodelavcev in uslužbenec s skrajšanim delovnim časom. Pri inštitutih so bili tudi lani zaposleni še drugi sodelavci, povprečno okoli sto vsak mesec. To so bili razni izpisovalci gradiva za slovarje, zbiralci gradiva iz arhivov in literaturo, izdelovali so razne referate, elaborate in podobno.

Leta 1965 je izdala slovenska akademija v tisku 12 svojih publikacij s skupno 3280 strani. To je bilo nekaj več kot leta 1964, ko je izdala le devet del in še to tanjših. Ima pa težave s skladi za plačevanje tiskarskih stroškov. Zaradi tega mora mnogo rokopisov čakati na izdajo.

Ob koncu lanskega leta si je izmenjevala Slovenska akademija publikacije iz 933 Akademijami in drugimi ustanovami v tujini. Njena knjižnica je štela ob koncu leta 119.000 knjig. Člani Akademije so se udeležili raznih kongresov v tujini.

STO LET HRVATSKE AKADEMIE ZNANOSTI IN UMETNOSTI

V Zagrebu so te dni slovesno obhajali stoletnico Hrvatske Akademije znanosti in umetnosti, ki pa nosi, kot znano ime, Jugoslovanska akademija, ker je bila ustanovljena v duhu ilirizma, ki je smatral, da so južnoslovanski narodi v resnici le en sam narod. Tako naj bi bila akademija služila vsem južnoslovanskim narodom in gojila njihovo znanost. Vendar se je Jugoslovanska akademija kmalu odrekla tej iluziji in postala to, kar v resnici danes je: Akademija znanosti in umetnosti hrvatskega naroda, ter je krepko posegla v njegov kulturni razvoj. Gojila je hrvatski jezik in hrvatsko zgodovino, z razvojem narodnega življenja pa je vedno bolj razvijala druge panoge hrvatske znanosti in umetnosti, npr. kulturno zgodovino, literarno zgodovino, filozofijo, prirodoslovne in eksaktne vede in drugo.

Na slovesnost, s katero so obhajali stoletnico, so prišli zastopniki mnogih akademij z Vzhoda in Zahoda, z evropske in ameriške celine. Tudi Slovenska akademija znanosti in umetnosti je prisrčno čestitala Akademiji sosednega naroda k temu lepemu kulturnemu jubileju in ji želela mnogo uspehov tudi v bodoče. Slovesnosti se je udeležil v imenu Slovenske akademije njen predsednik Josip Vidmar z nekaterimi drugimi slovenskimi akademiki.

Skrb za pokrajinske in umetniške lepote

Od 18. do 20. novembra bo v Rimu kongres društva »Italia nostra«, ki obsega vso državo in katerega namen je varovati umetniške in zlasti pokrajinske lepote Italije. Pisatelj Giorgio Bassani, predsednik društva »Italia nostra« je najavil, da bodo na kongresu pregledali uspeh društvenega dela v tem smislu v zadnjih letih. Obenem pa je naglasil, da bi morala država voditi točno določeno politiko glede varovanja umetniških in naravnih lepote.

Zeleti je, da bi tudi v Sloveniji ustanovili tako društvo, ker se v slovenskem tisku vedno bolj množijo swareči glasovi o uničevanju pokrajinskih in arhitektonskih lepote ter zgodovinskih in kulturnih spomenikov na vseh koncih Slovenije. Zadnji čas so dopisi ozorili na škandalozno izkazanje vasi Hrastelje, kjer so v tamkajšnji cerkvi-

RAZSTAVE KIPARJEV V LJUBLJANSKI MODERNI GALERII

V Moderni galeriji v Ljubljani so odprli ob koncu preteklega tedna posmrtno perspektivno razstavo slovenskega kiparja Petra Loboda. Loboda je umrl pred 14 leti. Razstavo je pripravil in napisal uvod v katalog umetnostni zgodovinar Ciril Velepič. To je ena izmed razstav, s katerimi skuša Moderna galerija postopno predstaviti v zaključeni obliki kiparje, ki so zastopani v njeni stalni zbirki.

Kot poročajo, bo na prihodnji razstavi predstavila dela kiparja Tineta Kosa. Nato pa bosta sledili razstavi kiparjev Franceta Goršeta in Frančiška Smrduja.

Razstava Petra Loboda obsega 33 večjih plastik in 18 manjših osnutkov.

IZREDEN USPEH SLOVENSKEGA DELA

V nedeljo je bila v Mestnem gledališču v Ljubljani jubilejna stota predstava Mikelovega satirčnega kabareta »Inventura 65«. To je prva gledališka predstava na Slovenskem, ki je v manj kot enem letu po premieri dosegla 100 ponovitev. Doslej je videlo »Inventuro 65« že okrog 35 tisoč gledalcev.

Ta predstava je bila zadnja v Ljubljani, ker to Mestno gledališče odšlo zdaj s tem delom na turnejo po Sloveniji.

Jevgenij Jevtušenko, 33-letni sovjetski pesnik, je na šesttedenski turneji po Združenih državah. Prvi recital svoje poezije je imel v znanem newyorškem Queen Collegu pred 2.200 poslušalci.

RAZSTAVA V NEMŠKEM KULTURNEM INSTITUTU

V Nemškem kulturnem inštitutu v Trstu so odprli v nedeljo popoldne samostojno razstavo nemškega slikarja Joachina-Carla Friedricha, lektorja za risbe in anatomske modele na berlinski univerzi. Razstava ima naslov »Akwareli iz Italije in Madonije«. Joachin-Carl Friedrich je umetnik, ki jemlje svojo umetnost zelo resno in si ne lajša dela s kakimi triki in psevdoabstraktnostjo, za katero bi se skrivalo samo risarsko in slikarsko rezanje, ampak do popolnosti obvlada tako tehniko risbe kakor tudi tehniko barve. Ima pa tudi globok čut za poezijo in za bistveno v sliki.

Poleg akvarelov je razstavil zdaj v Nemškem kulturnem inštitutu tudi precejšnje število reprodukcij svojih odličnih portretov raznih znanih osebnosti iz nemškega kulturnega življenja. Večina portretov visi v portretni zbirki Avstrijske nacionalne knjižnice na Dunaju.

Razstava Friedrichovih del je odprta vsak dan razen ob sobotah in nedeljah, od 17. do 20. ure.

ITALIJANSKA KNJIGA O MLADINSKI KNJIŽEVNOSTI V JUGOSLAVIJI

Znani italijanski slavist pros. Arturo Cronia in prof. Martin Jevnikar sta dala v tisk knjigo (150 strani) »La letteratura giovanile jugoslava« (Jugoslovanska mladinska literatura). Oba slavista padovanske univerze prikazujeta v njej razvoj mladinske književnosti pri Slovencih (Jevnikar) in Hrvatih in Srbih (Cronia), obenem s prevodi odlomkov iz starejših in novejših povesti in pesmi. Knjigo bo izdala založba — knjigarna Luigi Trevisini v Milanu, V. Tito Livio 10-12.

NOVA STEVILKA »MLADIKE«

Izšla je že 8. števec »Mladike«. Oceno bomo objavili prihodnjič.

V Milanu je umrl mladinski pisatelj Anton Gino Dominighini. Bil je zlasti znan kot pisatelj pravljic. Med njegovimi najbolj znanimi knjigami sta: »Srečni otok« in »Bagdadska rožica«.

Kulturna škoda v Florenci

Ravnatelj Vatikanskega inštituta za znanstveno restavriranje knjig, don Mario Pinzuti, je izjavil v intervjuju za vatikanski dnevnik »Osservatore romano«, da je bilo uničenih pri povodnji v Florenci 20 odstotkov vseh starih rokopisov in okrog 15 odstotkov vseh starodavnih kodeksov z miniaturnimi, ki so jih hranili v tamkajšnjih arhivih in knjižnicah.

Don Mario Pinzuti je bil poslan v Florenci s posebnim naročilom Svetega stola, da bi vodil reševalno delo in restavriranje kodeksov, ki so jih potegnili iz blata. Rekel je, da bodo potrebovali tri do šest mesecev, preden bodo očistili blata vse stare rokopise, in še to ne bo lahko. Za restavriranje rokopisov pa bo potrebnih 10 do 15 let, in treba bo čimbolj pohiteti, da bi preprečili škodljive plesni in gnitje.

Čim bolj napreduje čiščenje v Florenci, tem bolj se množe novice o hudi škodi, ki jo je napravila voda na umetninah in v knjižnicah v Florenci. Kot znano, je skoraj uničila okrog 200 tisoč zvezkov v Nacionalni knjižnici. Poleg tega pa je poškodovala tudi precej fresk in drugih umetnin po cevkah.

Tako so zdaj naznanili, da je bila povzročena huda škoda v cerkvi Santa Maria Novella, kjer je stala voda skoraj tri metre visoko. Isto velja tudi za samostan ob cerkvi. Samostanski vrtovi so zdaj blatno močvirje, iz katerega se dvigajo drevesa in grmi, vsi črni od nafte, ki je stekla iz bližnjih prebitih naftnih hranilnikov. Umazala je ves spodnji del cerkvenih in samostanskih zidov. Dosegla pa je tudi freske in slike na stenah. Leseni okvirji

in table, na katerih so nalepljene nekatere slike, so se zaradi vlage skrivili in poškodovali slikarje. Na splošno pa so bili poškodovani samo spodnji deli fresk, ki niso toliko pomembni, ali pa so bili že prej restavrirani.

Poškodovan pa je bil tudi znameniti poliptih v lesu Bernarda Daddija iz leta 1344, ki je stal na oltarju takimenovane kapele Degli spagnoli. Poliptih je zdaj položen na staro mizo za oltarjem, kjer skušajo na hitro popraviti najhujšo škodo. Poškodovani sta bili med drugim tudi dve freski Paola Uccella, Vesoljni potop in Noetovo žrtvovanje. Ni še znano, v kakšni meri bo mogoče škodo popraviti.

Zvedelo se je, da so izvlekli iz blata že vse knjige Nacionalne knjižnice v Florenci. Zdaj jih bodo poslali jih bodo v tamkajšnjih sušilnicah posušili. Kjer jih bodo v tamkajšnjih sušilnicah posušili. Precej so jih poslali tudi v Rim. Našli so že tudi polovico od 300 tisoč knjig, ki jih je voda poplavlila v knjižnici »Vicusseux«. V vatikansko knjižnico pa so poslali v popravilo 40 dragocenih starinskih knjig iz florentinske stolnice. Restavrirajo že tudi 1500 rokopisov iz knjižnice florentinskega konservatorja.

Razstavo beneške umetnosti 18. stoletja v Furlaniji, ki so jo odprli v Vidmu 28. avgusta, so podaljšali za dva tedna, glede na veliko zanimanje javnosti zanjo. Razstava bo odprta do 27. novembra

GOSPODARSTVO

Samo dobra letina ni dovolj

Letos je imela Jugoslavija izredno dobro letino, zlasti kar se tiče pšenice, koruze in krompirja, tako da bodo ostali znatni presežki za izvoz, če... Letos ni KPJ dala nobenih posebnih navodil in tudi ni dala kmetijstvu na razpolago posebnih količin umetnih gnojil in izbranih semen. Ljudje se naravnost čudijo, kako je mogla narava toliko roditi po velikih sušah, poplavih in drugih ujmah.

Gotovo je, da se s pravilno kmetijsko tehniko da za mnogo izboljšati in povečati kmetijske pridelke, a tudi najbolj zaostal obdelovalec zemlje ve, da kmetijska tehnika nima odločujoče besede glede letine, marveč neka druga sila, katere pa ne moremo označiti samo z vremenom, naravno zaščito pridelkov pred škodljivci, itd. Je pač še neka višja sila poleg človekovega načrtovanja in posega.

Po več zaporednih slabih letinah — kljub pritegnitvi Hruščevih »deviških ozemelj« v izmeri 30 milijonov ha — je imela letos zelo dobro letino tudi Rusija. Ruski komunisti pravijo, da je to njihova zasluga, ker so dali dobra navodila kolhoznic in so se kolhozniki teh navodil tudi držali. A odkod prejšnje slabe letine? Ali so bila navodila komunističnih oblasti slaba, ali pa kolhozniki niso hoteli poslušati komunistov? Na noben način komunisti ne smejo priznavati dejavnikov, ki se ne dajo od njih »planirati«.

IZREDNA SADNA LETINA V AVSTRIJI

Letošnja sadna letina znaša v Avstriji skoraj 4 milij. stotov sadja ali še enkrat toliko kot lani. Kmečka organizacija je prisilila vlado, da je ustavila uvoz jabolk iz vsega inozemstva. Prizadeta je zlasti Italija, posebno še, ker se ne ve, kdaj bo uvoz zopet dovoljen.

Zadnja pošiljatev jabolk iz Italije je obsegala 11 vagonov sorte Gravenstein, ki so prišla na Dunaj avgusta meseca in bila prodana po nizkih cenah, pač pod vplivom velikega pritiska domačega sadja.

Zgoraj smo rekli, da bo Jugoslaviji ostalo mnogo presežkov pridelkov za izvoz, če... Da, če... Državno posestvo na Lijagu ima gotovo najlepšo orno zemljo na cellem Goriškem. Veliko parcelo — nekaj ha — so posejali s koruso. Med letom ni bila oskrbovana in zato je bilo kazno, da jo bodo pokosili kot svežo krmo. Ker tega niso storili, je kazalo, da jo pustijo nekaj časa več rasti, da bo dala več mase za silažo. Septembra in oktobra je niso pokosili in potem se je posušila. V nedeljo, dne 6. novembra je bila še na njivi, netaknjena. Zadržala je gniti. So tudi tu kakšna posebno koristna in pravilna navodila?

Če se tako nemarno upravlja z bogatim božjim pridelkom, ne bo posebnih presežkov za izvoz, ker inozemstvo, zlasti zahod, želi suho in zdravo blago.

IZRAEL HOČE V EGS

Israel je že vložil formalno prošnjo za vstop v EGS. Prošnjo je vložil Amiel Najar, dosedanji izraelski poslanik pri EGS.

IZVOZ CVETIC IZ HOLANDSKE

Po vrednosti se je lanski izvoz cvetic iz Holandske zvišal za 11% v primeri z l. 1964. Največ je narasel izvoz rezanega cvetja, zvišal pa se je tudi izvoz rastlin v loncih, potaknjencev in čebulic.

V izvoz gre na Holanskem okoli 85% vzgojenih čebulic, kar predstavlja 326 milijonov hol. goldinarjev ali nad 50 milijard lir. Najboljši kupec je Nemčija, ki je kupila lani za 103 milij. gold. ali za več kot 17 milijard lir. Sledi Švedska z 51 mil. gold., ZDA s 45,5, Anglija 43 mil. in Francija z Italijo 42 mil. goldinarjev. Holandski goldinar je vreden nad 170 lir.

FRANCIJA IMA PREVEČ MASLA

Francija ima v hladilnikih skoraj milijon stotov masla in zaloga se še veča. Proizvodnja masla se je v prvih 8 mesecih tega leta dvignila v primeri z letom 1965 za 7%, v primeri z letom 1964 pa za 17%.

Gnojenje paradižnikom

List »Beneško kmetijstvo« (Agricoltura delle Venezie) poroča o poskusih, ki jih je organiziral agronomski institut v Padovi pri pridelovanju paradižnikov. Splošni vtis poskusov je, da rudninska umetna gnojila močno vplivajo na zgodnost, okus in količino pridelka. V posameznostih je vpliv naslednji:

Fosfor vpliva ugodno na rast, na zgodnost cvetenja in zoritve, na število plodov, ki so srednje debelosti, in na skupni pridelek. Najprimernejša količina gnojila je 700 kg rudninskega superfosfata na en ha, najboljše blizu stebela.

Učinek kalija je ugoden za količino pridelka, za debelost in število plodov na stebelu. Kalij pospešuje zgodnost samo v primeru, da se gnoji z zmernimi količinami in če v zemlji ni preveč prostega kalija. Kemična preiskava plodov pa je pokazala tem znatnejši porast kisline v plodovih,

čim večja je bila gnojitvena količina kalija. Najprimernejša količina kalija za gnojenje paradižnikov je 300 kg kalijeve soli na en ha.

Iz teh poskusov sklepajo izvedenci, da se vpliva fosforja in kalija dopolnjujeta in da kdor hoče doseči obilen pridelék paradižnikov, jim mora gnojiti z mešanico obeh gnojil, ki se prav dobro prenašata v mešanici.

V GRČIJI PREVEČ PSENICE

V zadnjih letih ima Grčija prebiték pšenice. Domačo potrošnjo cenijo na 16,5 milij. stotov, a pridelek je znašal predlanskim 22 milij. st., lani 21 milij. in letos zopet več kot 20 milij., kljub temu, da so za 12% skrbili obdelovalno površino.

Žitna trgovina je prešla iz vladnih rok v zasebne, ki prodajajo pšenico v bližnje obmorske države, zlasti v Egipt.

Z Goriškega

Standrež:

LEP OBICAJ

Ze več let se je udomačila v naši vasi lepa navada, da se pridelovalci zberejo na zahvalno nedeljo v cerkvi in na trgu v zahvalo za dobre — včasih tudi manj dobre — pridelke med letom.

Tudi letos je naša kmečka soseska ohranila ta lepi običaj. Na trg pred cerkvijo so pripeljali kmečki voz, naložen s poljskimi pridelki. Naokrog se je razpostavilo dosti traktorjev, eden s priklopnikom za prevoz živine. Ni manjkala tudi dolga miza, polna domačega kruha in dobre letošnje kapljice. Ko je domači župnik blagoslovil stroje in pridelke, so domačini in kdor je prišel mimo dobili zastonj kos kruha in kozarec vina po stari slovenski šegi. Prijetno zadovoljstvo domače skupnosti se je bralo vsem na obrazih. Kako lepo in pomenljivo bi bilo, če bi se po štandreškem vzgledu vpeljala ta navada tudi po drugih naših vaseh.

Iz nekaterih drugih vasi so se traktoristi odpeljali v Gorico, kjer je bil na Travniku blagoslov kmetijskih strojev. Poprej pa je bila v cerkvi zahvalna služba božja.

Z onstran meje:

KNJIŽNA RAZSTAVA

V prostorih študijske knjižnice v Novi Gorici je še do sobote odprta izredno zanimiva in bogata razstava primorskega tiska, ki je izšel med obema vojnama na Goriškem in Tržaškem. Ta kulturna prireditelja je visoko pomembna ne samo za primorske, marveč za vse Slovence. Iz razstavljenih knjig in tiskov se razbere usklajeno in žilavo kulturno delo skoro peščice ljudi, ki so z besedo, pesmijo in knjigo pripomogli, da se ni rod na zahodu tudi pod najhujšim pritiskom posušil na narodovem deblu.

Prireditelji razstave — med njimi ima največ zaslug knjižničar Marijan Brecelj — so si prizadevali, da bi spravili na dnu vse kar se je javno ali tudi skrivaj tiskalo na Primorskem v težkem razdobju med dvema vojnama. Dosti tega dela, katerega je po večini opravila takratna krščansko-socialna organizacija, bo ostalo še neodkrita, ker so se različne knjige in tiskovine požgale ali zaradi takratnih razmer ne nosijo potrebnih tiskovnih oznak (letnice, tiskarne, imena pisateljev ali so celo brez naslova.) Po sodbi izvedencev, manjka na razstavi še kakih 150 enot.

Kljub tem nepremagljivim pomanjkljivostim nudi razstava dober pregled o književnem kulturnem ustvarjanju tiste dobe na teh tleh.

Morda bi prišla razstava v razsežnejših prostorih kaj bolj do veljave. Potrebno bi bilo, da bi tudi javnost, zlasti dijaštvo opozarjali nanjo. Vsekakor pa moramo biti hvaležni vodstvu knjižnice in organizatorjem za to res tvorno kulturno udejstvitev.

LJUDSKO SLIKARSTVO

Danes popoldne so odprli v kronberškem gradu, kjer se nahaja tudi muzej, zanimivo razstavo o ljudski umetnosti. Razstava prikazuje pod imenom »Slovensko ljudsko slikarstvo in prostor« sedanja in prejšnja dela ljudske umetnosti. Prirejena je s sodelovanjem goriškega splošnega in ljubljanskega etnografskega muzeja.

Razstava bo odprta do konca leta.

Spomini iz prve svetovne vojne

■■■ 25 ■■■ V RUSKEM UJETNIŠTVU ■■■ Inž. J. R. ■■■

Začudil se je, ko sem mu navedel več imen in njihova dela. Opazil sem, da mu je bilo to prijetno slišati. Tudi meni je bilo prijetno, da sem se postavil pred njim, zlasti pa pred malakansko frkljo. Kmalu je prišel Čumak in javil, da se jasni in da bo najbolje, če odrinemo. In tako je tudi bilo. Cesta se je zelo hitro sušila, vodila pa je vedno v isto smer: ob železniški progi proti severozahodu. Pokrajina pa vedno enaka: ali obdelana stepla z njivami, ali gola stepla za pašnik. Čim bliže večeru, tem več čred na paši.

»Stancija« Mireni. Nikolaj Stepanovič je rekel, da je to naša železniška postaja za Todorešči, enako tudi pošta, ki pa je tam zadaj v vasi Mireni, vzhodno od proge. Naš voz pa je krenil na levo, proti zahodu. Zamenjali smo boljše cesto za znatno slabšo. Vodila je nekaj časa po ravnini, potem se je nekaj časa dvigala, tako da sta žrebca morala kakšenkrat tudi pošteno potegniti. A medtem ko sta kmalu po Bulbokih izgubila svojo objestnost, sta jo sedaj zopet dobivala, začela sta se grizti, potem pa »meniti«. Čutila sta pač, da ju nedaleč čaka hlev z ovsom in vodo. Še malo sta potegnili, potem pa se spustila v lahen dir. Kmalu je Ivan Čumak potegnil vajeti z levo roko, zapeljal na veliko dvorišče in ustavil pred najlepšo stavbo, visokoprtilično hišo, ki je služila za stanovanje Nikolaju Stepanoviču. Bili smo v Todoreštih.

Kmetijsko preizkuševališče v Todoreštih

Ko se je voz ustavil, se je pojavil prileten mož s prižgano svetilko veternico in nekaj govoril z Nikolajem Stepanovičem. Nato mi je rekel, naj grem s tem možem, ki je nočni čuvaj. Šla sva preko dvorišča na nasprotno stran, kjer je bilo večje prtilično poslopje. Vstopila sva in čuvaj je odklenil vrata v malo sobo z dvema posteljama. Namignil mi je, da je ena postelja za mene, druga pa je njegova. Svojo pr-

ljago sem vrgel na posteljo. Nato me je čuvaj peljal v drugo poslopje, v kuhinjo. Kako sem se začudil, ko sem v kuhinji zagledal kakšnih 25 avstrijskih ujetnikov. Večerjali so in se pogovarjali. Ko sem iskal mesto, da se vsedem, sem presodil po njih govorici, da so Čehi. To mi je tudi potrdil najbližji, katerega sem po tem vprašal.

Večerjo sta delila močnejša ženska in avstrijski pomočnik. Nočni čuvaj je nekaj govoril z žensko in sta pogledovala name — govorila sta meni do tedaj nerazumljiv jezik — a iz kretenj sem razumel, da nima drugega za večerjo kot kašo. In te mi je prinesel pomočnik srednje torilce ali globok lesen krožnik. Do takrat še nikdar nisem jedel kaše in v začetku se mi je zdel kar dobra, ker je bila še nekoliko mlačna. Zabeljena je bila s slanino, a samo bolj proti vrhu. Bil sem je pa sit, še preden sem izpraznil tretjino torilca. Ostali so vstali in se v temi nekam izgubili, jaz pa sem šel z nočnim čuvajem, ki me je peljal v sobico. Tam sem mu dal razumeti, da bi se rad umil in izrazil vodo je takoj razumel. Vzel sem iz nahrbtnika brisačo in šel za čuvajem. Kmalu sva prišla do vodnjaka, iz katerega mi je izvlekel kotlič vode. To mi je nekoliko ob strani zlival na roke in sem se pošteno umil. V roke mi je tudi zlival vode, da sem se napil. Prav dobra voda je bila, hladna in okusna. Vrnila sva se v sobo in začel sem si pripravljati posteljo. On je obesil luč na večna vrata in nekam šel. Moja postelja je obstojala iz nizkega posteljnjaka, slamnjače iz koruznega olubja, žimnatega zglavja, ene debele platnene rjuhe in ene vojaške odeje. Izgledalo je vse čisto. Stola sta bila v sobici dva, a oba uporabljena za čuvajeve stvari. Nekaj časa sem gledal, katerega bi spraznil in ga vzel, a končno sem rekel, da bo bolje, če počakam drugega dne; če mi ga ne bo dal, mu ga vzamem. Legel sem v posteljo. Hudo vroče je bilo. In vendar sem kmalu za-

spal. Enkrat ponoči me je nekaj zbudilo in se dolgo nisem mogel spomniti, kje sem. Sploh nisem vedel, ali sem buden ali sanjam?

Zbudil sem se z zorom, se oblekel, nekaj časa sedel na postelji, potem pa gledal skozi okno. Videl sem na oni strani ravnateljstvo hišo, poleg mali vrt s steklenim rastlinjakom, ugotovil sem, da je vodnjak blizu vhoda s ceste na dvorišče, drugega nič. Kmalu se je oglašil čuvaj in mi pokazal, kako z umivanjem: V veži je bil na razpolago star umivalnik na dve pipci, iz katerih je tekla voda. Je bilo kar v redu. — Z nočnim čuvajem sva šla v kuhinjo, kjer je bil že živ žav. Zajtrkovali so. Na veliki mizi je bilo na razpolago več hlebov kruha, razrezanega na četrtinke, pol škafa brinze ali ovčjega sira, katerega je vsakdo vzel poljubno količino, v dveh velikih loncih pa je bilo v enem gorko mleko, v drugem čaj. Spomnil sem se onega dekleta, ki mi je po onem strahovitem dnevnem in nočnem maršu v Largi ponudila mleka in kruha. Milo se mi je storilo. Spomnil sem se pa tudi onega škandaloznega mleka v »čaj-naji« v Benderih. Kdaj pa je to bilo? Premislil sem malo in se spomnil, da je to bilo večeraj zjutraj. Oh, kako daleč je že vse to! Tu pa je mleko dobro in ker sem videl, da ga lahko dobim več kot en kozarec, sem prvega kar spil, k drugemu pa prigrizoval kruh s brinzo. Eden izmed Čehov me je opozoril, da dela brinza preko dneva strahovito žejo in da naj bom zmeren z njo. S čajem pa ni bilo nič, ker je bilo potrebno imeti lasten sladkor, ki je bil v Rusiji na izkaznice. Takrat sem opazil, da imajo Avstrijci svojega stražnika. Majhen možček v neki čudni vojaški uniformi, z bridko polsabljo ob strani in paličico v roki je kričal: »Na rabotu, na rabotu!« Avstrijci so ga ubogali in šli proti izhodu dvorišča in naravnost naprej. Priključilo se jim je kakšnih 30 domačinov, med katerimi je bilo 5-6 fantov, ki še niso dorasli za vojaško službo. Ostalo so bile ženske, velika večina mladih deklet, rekel bi 15 do 18 let starih, kakšna pa mogoče niti 12 ne.

(Dalje)

Pokristjanjenje Slovencev

(Nadaljevanje s 3. strani)

Solveni, kajti končnico tujega imena je Tacit vsekakor spremenil v skladu z latinščino, saj delamo to tudi mi pri imenih tujih narodov (Österreicher — Avstrijec, Sachse — Sas, Srb — Srb), razen tega pa je treba pomisliti, da je prišla tista beseda do njega preko dolgih ovinkov, morda tudi časovnih, in da je doživljala pri tem glasovne spremembe, posebno v ustih neukih rimljanskih in barbarskih vojakov ali trgovcev.

Tudi Tacit, ki je napisal svoje delo o Germanih 1. 98 po Kr., poroča o ladjah ljudstva »Suionov« in jih tudi opisuje. Med drugim piše, da so se njihove ladje razlikovale od ladij drugih ljudstev po tem, da sta bila oba konca ladje zgrajena v obliki kljuna in je mogla torej ladja pristati tako od spredaj kot od zadaj. Ta opis se strinja z risbami ladij iz bronaste dobe, ki so vrezane v skalnate stene fjordov v južni Švedski. Te risbe kažejo, da so bile tiste ladje že precej velike in so imele že dobro premišljeno konstrukcijo, tako da so bile sposobne za nevarno plovbo med čermi. Na njih tudi ni videti

jader, kar se strinja s Tacitovim poročilom, da »Suioni« ne uporabljajo jader. Na obeh koncih imajo tiste ladje navzgor zavihan kljun, vendar je eden višji kot drugi. Te ladje pa so morale biti vendar tako lahke, da so jih lahko prenašali po potrebi, kamor so hoteli, in so jih uporabljali tudi za plovbo po rekah. Beseda reka pride od skandinavske besede rekka (nositi); reka je pomenila torej tako močan in širok vodni tok, da je lahko nosil čolne ali lahke ladjice »Suionov«.

Čisto gotovo je tudi, da so bile ladjice prvotno izdelane iz enega samega izvotlenega drevesnega debla; to dokazuje, da ne samo njihova prenosljivost in trdnost, ampak tudi slovenski izraz »čupa«. Tako so imenovale vse do nedavnega Slovenci na naši obali svoje ribiške čolne, napravljene iz drevesnega debla. Ta izraz pa pride iz skandinavske besede »kupa« (izg. küpa) in je pomenil prvotno vo'lo deblo, pozneje pa gotovo tudi manjši, iz lesa napravljen prostor, kot dokazuje slovenska beseda šupa, prostor iz lesa, brez oken, ki ga uporabljajo na kmeti-

jah za spravlanje poljedelskega orodja. Iz besede kupa izhajajo tudi slovenske besede panj (kajti nekdanj v Skandinaviji so uporabljali za panje nedvomno votla debela), čebele (kupa-avl — reja v panjih) in najbrž tudi beseda čoln. Na risbah, vrezanih v skale, je videti od enega do pet veslačev v takih čolnih, kar tudi potrjuje, da so bili to čolni enodebelniki na vesla. Jadra so Skandinavci iznašli (ali prevzeli od Rimljanov) šele malo pred velikimi vikinškimi osvojitvami v drugi polovici prvega tisočletja po Kr. in jadra so jim tudi šele omogočila dolgo plovbo do Irske, Islandije itd., dasi seveda ni izključeno, da si niso že prej pomagali s kakimi primitivnejšimi jadrji. To bi se dalo sklepati tudi iz sorodnosti besed jadro in hadra (ogrinjalo ženske ljudske noše na Ptujskem polju in tudi drugje). Verjetno so »Solvend« že pred izselitvijo na celino gradili tudi večje ladje z gredljem. Vsekakor so si upali precej daleč na morje — dalje kakor katerikoli drugi severni narod — kar dokazuje tudi ime »morskega kralja« (Solvi) v staronordijskih sagah in že omenjeno ime »Solundarhaf« za Norveško morje.

(Dalje)

ŽENA IN DOM

NAVDUSENJE — ZACIMBA ŽIVLJENJA

Deževno jesensko popoldne je bilo, ko sem se s prijateljico vračala domov z dela. Naporen dan je bil za nama in otožno jesensko ozračje je le še povečalo utrujenost in nerazpoloženje. Pogovarjali sva se o delu, ki naju še čaka doma, o problemih, ki jih bo treba rešiti jutri v pisarni, in nič kaj rožnato se nama ni zdelo življenje. Tudi ljudje, ki so hiteli mimo naju, so baje imeli enake skrbi, saj so bili njihovi obrazi enako resni in zamišljeni. Prišli sva do majhnega parka in prijateljica nenadoma obstane: »Poglej kako čudovite so te jesenske barve!«

Pogledala sem v krošnje in res se je listje dreves prepletalo v krasni kombinaciji zlato rumene in oranžno-rjave barve, da sem ostrmela. Sem pa tja je padel z veje rumen listič, kot cekin. Obe sva tako gledali to čudo narave in v vsej sivini nama je to odkritje prineslo prijeten občutek, spoznanje, da se kadarkoli in kjerkoli najde nekaj lepega, kar nas navduši in iztrga iz apatije, v katero kaj radi zapademo.

Ta dogodek s prijateljico mi je dal misliti, kaj pomeni navdušenje v življenju. Spomnila sem se neke druge znanke, ki je ničesar ni moglo pripraviti do veselja: niti lepe obleke, niti denar, niti mož in otrok. Vedno je ostala čemerna in nezadovoljna s seboj in s svetom. Taki ljudje so pomilovanja vredni, ker si ne znajo poiskati svetlih strani življenja, ker se ne znajo navdušiti nad majhnimi stvarmi, ki so kot začimbe našega življenja, kajti brez njih je vse enolično in brez okusa.

Poizkusila sem gojiti lastnost, da najdem nekaj, kar me navduši, v najrazličnejših trenutkih: videla sem prekrasen sončni zaton, slišala sem ptičje petje z odaja zjutraj, navdušila sem se nad lepo pripravljeno mizo za praznično kosilo in nad šonom vrtnic v vazi. Ves moj življenjski optimizem, ki je sledil tem bežnim notranjim navdušenjem, je

bil moje delo, sama sem si ga ustvarila in to mi je dalo še večje zadoščenje.

Ne smemo zahtevati od drugih, naj nam pomagajo iz melanholije in vsakdanje sivine; sami se moramo izvleči iz črnih trenutkov in vsaka zmaga nam bo spet prinesla zaupanje vase in osebno zadovoljstvo. In kaj je bolj važno, če hočemo, da so drugi zadovoljni z nami in da nas spoštujejo, če ne prav to, da smo zadovoljni sami s seboj?

MM

IZPODKOPAVANJE NEMŠKE DEMOKRACIJE

(Nadaljevanje s 3. strani)

nemškega vprašanja in puščajo deželo razdeljeno ter ji odrekajo možnost, da bi lahko igrala združena in demokratična Nemčija v svetu tisto vlogo, ki ji pripada, peha jo nemško javnost in posebno mladino, ki težko prenaša tako podrejen in v bistvu poniževalen položaj Nemčije, v naročje novemu nacionalizmu in nacizmu. Ljudje pridejo prej ali slej do prepričanja, da demokratična Nemčija pač po svoji naravi ni sposobna, da bi priborila nemškemu narodu veljav v Evropi in v svetu. Ta sklep je du veljavo v Evropi in v svetu. Ta sklep je razvoja, ki so do tega pripeljali, toda zunanji dogodki dajejo takemu mišljenju prav, kajti Nemčija je bila navzven močna sila samo v času Bismarcka, obeh Viljemov in Hitlerja, medtem ko je igrala ključno vlogo tako v času prve kot v času sedanje druge republike.

KJE JE REŠITEV?

Nemški demokratični državniki v času weimarske republike niso načenjali nemškega vprašanja, iz lojalnosti do demokratične Evrope, kar se jim je maščevalo z nacizmom, ki se je napravil za nosilca nacionalnih težni. Tudi danes nemški demokratični politiki iz lojalnosti do zahodnih sil ne silijo preveč k nagli in odločni rešitvi nemškega vprašanja, da bi ne povzročili novih mednarodnih napetosti. Toda mlajše generacije vidijo v tem šibkost in popuščanje ter celo brezbriznost do glavnega narodnega problema, to je do problema ponovne združitve Nemčije, in polasča se jih prepričanje, da bo možno napraviti kaj odločilnega in pozitivnega v tem pogledu samo z drugačno, nacionalistično vladno. Pri tem jim ni najbolj ni toliko do obnove nacizma kot pa do tega, da bi dobila Nemčija vlado, ki bi ne bila več odvisna od Zahoda in Vzhoda, ampak bi postala aktiven dejavnik evropske in svetovne politike. O posledicah ne razmišljajo. Kot gibanje, ki jim obljublja tako vlado, pa se ponuja naslednica nacistov, novonacistična stranka NPD. Čimbolj pa bo ta stranka napredovala, tem očitnejše in drznejše bo kazala svoj nacistični značaj.

Rešitev je samo v odločnosti nemške demokracije, v njeni enotnosti, kar zadeva glavne cilje nemške demokratične politike, poštenosti in sposobnosti demokratičnih politikov — in v tem, da se Zahod in Sovjetska zveza čimprej sporazumeta za združitve Nemčije, brez ozira na svoje egoistične interese, ki se lahko končno izkažejo škodljivi in celo pogubni na njiju sama in za vso Evropo, če bo Nemčija spet postala plen nacionalizma ali celo nacizma.

PREJELI SMO

»VSI ENOTNI ZA BENEŠKE SLOVENCE SKUPNA IZJAVA VSEH SLOVENSКИH ORGANIZACIJ«

Pod tem naslovom je »Primorski dnevnik« od 6. t. m. prinesel na uvodnem mestu svoje prve strani vest, da so se 25. oktobra t. l. zbrali v Gorici zastopniki osrednjih slovenskih prosvetnih in kulturnih organizacij v Italiji in ob tej priložnosti obelodanili posebno izjavo za stoletnico pripadnosti Beneške Slovenije Italijanski državi.

O tem sestanku — ki je sicer vreden vse pohvale in o katerem so pisali tudi drugi slovenski listi — Slovensko kulturno društvo »Misel in delo« vse dotlej ni vedelo nič, ker ga sklicatelj nanj ni povabil, dasi je to društvo po svojem namenu in pomenu nedvomno vsaj v takšni meri »osrednje« kot kaka »organizacija« brez odbora, članstva ali delovanja, papirnata v pravem smislu besede, ki je to izjavo podpisala.

Da bo slovenska javnost tudi v tej zadevi pošteno in pravilno obveščena, SKUD »Misel in delo« ponovno obsoja ozkosrčno in celokupni naši narodni skupnosti škodljivo vedenje onih ljudi, ki so tokrat hote ignorirali njegov obstoj, po tem, ko so morali opustiti vsak up, da bi se ga polastili in še nadalje »zastopali«, čeprav niso nikoli bili niti njegovi člani.

»Društvo slovenskih socialistov za kulturo, prosveto in umetnost«, katerega sopodpis navedene izjave je doslej edini življenjski znak, odkar je pred časom na kaj nenavaden način oznanilo svoje rojstvo, češ da se je »preimenovalo« iz SKUD »Misel in delo«, pa ni in ne bo njegovo nadomestilo. Proti materialnima izvršilcema tudi tega nečastnega, človeka in socialista nevednega dejanja, ki sta ga storila Anton Gregori (Nino) — slovenskim prosvetarjem docela neznana oseba, in Dušan Hreščak — predsednik Glasbene Maticice, članice Slovenske kulturno-gospodarske zveze, je naše društvo vložilo tožbo na Tržaškem civilnem in kazenskem sodišču.

SKUD »Misel in delo« bo kljub vsem oviram in zaprekam vztrajno hodilo svojo pot, posvečeno izobrazbi in dvigu kulturne ravni slovenskega delovnega ljudstva. — Če ne v sili lestencev in bleisku marmorja Kulturnega doma, ki so ga svečano odprli, poslužujoč se tudi njegovega imena, a za zahvalo njegovim zakonitim predstavnikom odrekajo pravico do soupravljanja, pa ob brleči luči zatohlih gostilniških izh, v katere se zatekajo od nove jare gospode prezirani slovenski proletarci.

Predsednik: Dušan Bufon
za tajnika (Staneta Bidovca)
Preds. nadz. odb. Anton Abram

Spoštovano uredništvo,

moti me, da neka napovedovanka na Radiu Trst A večkrat narobe naglašajo besedo filharmonija. Izgovarja in naglašajo jo po italijansko (filharmònia) namesto filharmonija.

Mislím, da bo več zaleglo, če na to opozorim v Vašem listu, ker tako bodo opozorjeni na tako napakno izgovarjavo še drugi, ki jo tudi uporabljajo. Včasih so narobe naglašena tudi nekatera krajevna imena, npr. Jézersko namesto Jezersko.

Se huje pa je poslušati našo dijaško mladino. Neprestano meča v slovenski razgovor italijanske stavke in fraze. Včasih celo sinovi naših ulednih izobražencev. Mar je res tako imenitno očitno pokazati, da se ne zna lo slovensko izražati, kot se spodobi izobraženim ljudem? Težko se zažim, ko moram to poslušati, da jim ne rečem kaj ostrega. Spomnili naj bi se na svoje očete, ki so veliko žrtvovali za ohranitev našega jezika in narodne zavesti.

Prof. L. M.

SLOVENSKO GLEDALIŠČE V TRSTU V MALI DVORANI KULTURNEGA DOMA

V četrtek, 17. t. m. ob 21. uri (premierski abonma)
V soboto, 19. t. m. ob 21. uri (abonma I. ponovitev, sindikalni in invalidski)

V sredo, 23. t. m. ob 20. uri (študentski abonma)
Slawomir Mrozek

CAROBNA NOC IN

STRIP — TEASE

Režija: BRANKO GOMBAC
Scena: MITJA RACE

Prodaja vstopnic vsak dan od 12. do 14. ure ter eno uro pred pričetkom predstave pri blagajni Kulturnega doma. Rezervacije na tel. 73-42-65.

»SOLZICE« V ITALIJANŠČINI »ESPLORIAMO« SE OPRAVICUJE IN POPRAVLJA

Založba »La scuola« v Bresciji izdaja časopis »Esploriamo«, ki je namenjen v prvi vrsti mladini. Pred kratkim je objavil spis »Trieste, tram N. 6«. V njem se precej žaljivo izraža o Slovencih, katerim daje naziv »sciavi«. V tukajšnjem pogovornem italijanskem narečju velja kot psovka za Slovence.

V zadnji številki, z dne 1. novembra 1966, se pa časopis opravičuje. Obrača se do svojih mladih bravcev in pravi:

Strani, ki si jih prebral, vsebujejo snemine »dečka iz onih dni, ki predstavljajo njegovo iskreno in pristno pričevanje. V prvih nadaljevanjih si bral besede in izraze, ki so takrat bili v navadi v Trstu v odnosih do slovenskih Tržanov. Avtor jih navaja dobesedno, kakor so mu ostali v spominu, ne da bi hotel s tem žaliti kogarkoli.«

Svojo prvo napako je list še bolje popravil, ker je začel objavljati prevode slovenskih pisateljev. V zadnji številki je prinesel »zodibico« »Bolečina«, novzeto iz »Solzice« našega Prežihovega Voranca Kuharja. Prevod ima naslov »Un dolore sincero«. Revija ima tudi naslovno sliko, ki dolare Vorančka, ko se zateka v naročje svoje matere.

Knjigo »Solzice« je prevedel v italijanščino naš čisti rojak g. Mirko Rijavec. Izšla bo v najkrajšem času v založbi »La Scuola« pod naslovom »Mughettia«.

Obzorniku »Esploriamo« čestitamo, da je prvi sponzoriral brj popravljen in to tem boli, ker je objavil odlomek slovenskega priznanega pisatelja. Se boli na smo hvaležni založnici in prevajalcu, ki je Voranca predstavil italijanski mladini.

KONCERT ZBORA »SVOBODA« IZ TRBOVELJ

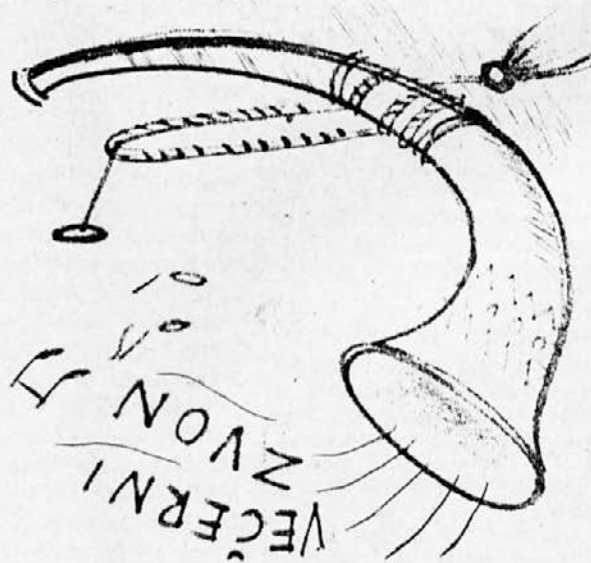
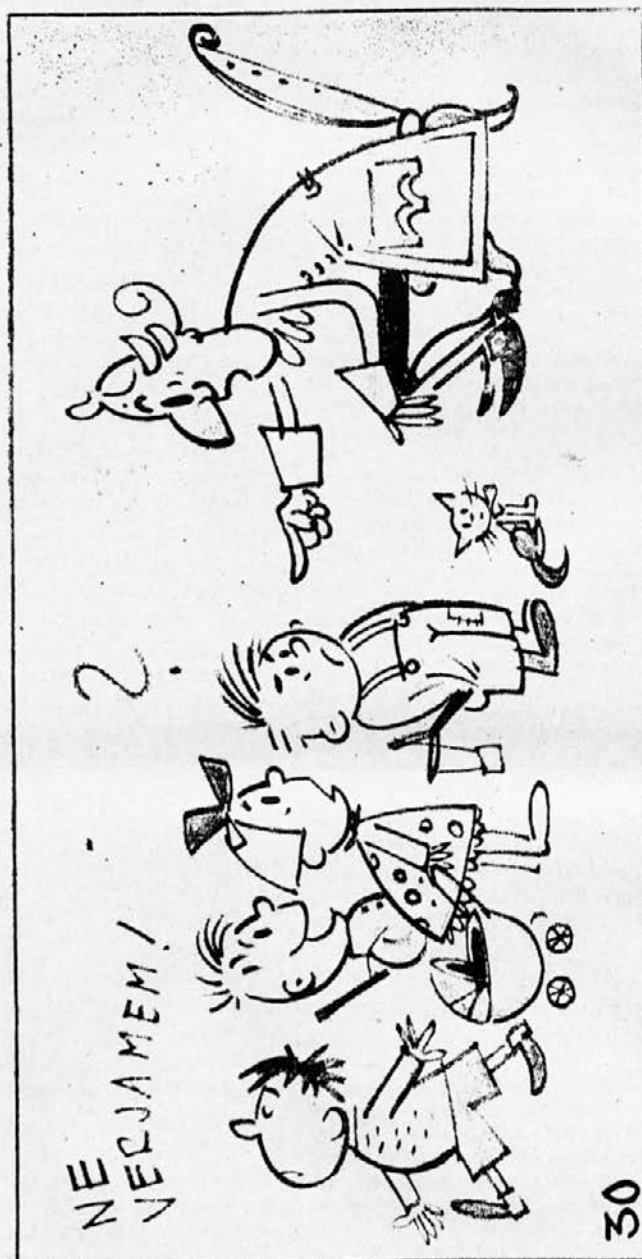
V soboto 19. novembra bo ob 20.30 v Ljudskem domu v Sv. Križu in v nedeljo 20. novembra v tržaškem Kulturnem domu (Ul. Petronio 4) koncert mešanega pevskega zbora Delavsko-prosvetnega društva Svoboda II iz Trbovelj. Na sporedu bodo ljudske in umetne pesmi ter odlomki iz oper Verdija, Bizeta in Gotovca.

S tem gostovanjem pri nas pevski zbor iz Trbovelj vrača obisk, ki ga je aprila letos napravil pevski zbor Vesna iz Sv. Križa v Trbovljah.

ni bilo lahko. Potem sem skočil nazaj, zgrabil naša konja, vzel vsakega pod eno pazduho in ju prenesel. Da me konja ne bi brčala, sem si potisnil njune noge v žepe. Tako sem skočil na drugo stran. Kakšno veselje vam je bilo to, ko smo spet zapregli konja v kočijo in nadaljevali pot. Kmalu smo prispeli do krčme, kjer smo se ustavili, da bi se odpočili od napornega in razburiljivega potovanja. Postiljon je obesil svoj rog na klin poleg ognjišča, jaz pa sem sedel na pručko poleg ognja, da bi se pogrel. Zdaj pa poslušajte in strnite!

29. Ker je moj litvanski konj ostal v Turčiji, sem se moral vrniti s poštno kočijo. Da na ozki poti ne bi treščili v drug voz, sem opozoril postiljona, naj zatrobi. Poskušal je, pihal, kar so mu dala pljuča, vendar iz roga ni bilo glasu. Mnogim je bilo zaradi tega tesno pri srcu, zlasti ko smo na strmini res zadeli v drugo kočijo. Malo je manjkalo pa bi slabo kočali. Nismo mogli ne naprej ne nazaj. Tedaj sem s svojo domiselnostjo in močjo rešil zadevo. Najprej sem izpregel konje pred našim vozom, se potegnil pod voz in ga naložil na pléča. Horuk, s tovorom sem preskočil drug voz, čeprav spričo teže

S to zgodbo končujem opis svojega življenja v Rusiji, v lepi in nenavadni deželi. Nekateri popotniki radi pripovedujejo zgodbe, ki jim je težko verjeti. Zato ni čudno, da poslušalci in bralci kakšnemu pripovedovalcu vsega tudi ne verjamejo. Če kdo izmed vas dvomi v moje prigode, se mi zaradi nezaupanja iskreno smili in moram ga prositi, naj se umakne, preden začnem pripovedovati o svojih pomorskih potovanjih, ki so v resnici še bolj nenavadna, dasi so prav tako resnična. Torej: na morje! Kogar mika, naj gre zraven.

30. Iznemada, sam od sebe, je začel rog trobiti: tra, tra, tratra! Vsi smo izbuljili oči od začudenja, kmalu pa smo uganili, kaj se dogaja. Čemu rog ni bil dal glasu iz sebe, ko je postiljon pihal vanj? Jasna stvar, zato, ker je glas zamrznil. Zdaj, ko se je pri ognjišču odvajal, pa je rog svet začel trobiti. Dolgo smo poslušali veselo melodijo, ki so vrole iz njega, čeprav nihče ni pihal vanj. Bile so to najlepše melodije, kar si jih morete misliti, koračnice in druge pesmi, z »Večernim zvonom« pa se je zamrznjeni koncert zaključil in z njim moji doživljaji po Rusiji.